Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 242	Łódź, Czwartek, 23 października 1930 r.	אכטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דאָנערשטאָג, א׳ מרחשון תרצ״א	№ 242

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

וואַרבורג און מעלטשעט דימיסיאָנירען

אַלס פאָרזיצענדע פון אַדמיניסטראַטיוון ראַט און פּאָליטישער קאָמיסיע ביי דער אַגענץ

שאַרפער בריף פון פּראָפ. וויצמאַן צו לאָרד פּאַספילד. — ענגלאַנד האָט פאַרראַטען דאָס יודישע פאָלק, זאָגען וואַרבורג און מעלטשעט. — דעמאָנסטראַציעס פון וואַרש. חלוצים געגען ענגלאַנד

יודען וועלען נישט אנטיילנעהמען אין די וואַהלען פון א פּאַרלאַמענט אין א״י

נ י ו - י אָ ר ק, 22 (ספּ. טעל.) פעליקס וואַרבורג האָט פאַרעפענטליכט אַ בריף, אַז ער רעזיגנירט אַלס פּרעזידענט פון אַדמיניסטראַטיוון ראַט ביי דער יודישער אַגענץ, וואַרבורג האַלט, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט פאַרפיהרט און פאַרראַטען דאָס יודישע פאָלק, ביי די ראַזינע בעדינגונגען איז איהם אוממעגליך צו בלייבען פאָרזיצענדער פון אַדמיניסטראַטיוון ראַט.

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.) לאָרד מעלטשעט האָט פאַרעפענטליכט אַ בריף, אַז די ענגלישע רעגירונג איז בעגאַנגען אַ פאַרראַט לגבי דעם יודישען פאָלק, וועלכעס האָט מקריב געווען זיין בלוט פאַר ענגלאַנד בעת דער מלחמה. צוליב דער געשאַפענער לאַגע גיט ער זיך אָן אין דעמיסיע אַלס פאָרזיצענדער פון דער פּאָליטישער קאָמיסיע.

וואַרשא, 22 (טעלעפאָניש) אַ גרויסע גרופּע חלוצים האָבען היינט אין אָוענד ווידער איינגעאָרדנט דעמאָנסטראַציעס פאַר׳ן ענגלישען קאָנסולאַט אויף פּיענקנאַ גאַס און פאַר דער ענגלישער אַמבאַסאַדע אויף נייע וועלט. די פּאָליציי האָט פאַרנאַרגעיאָגט די דעמאָנסטראַנטען און אַרעסטירט 22 פּערזאָן, וועלכע זערען בעשולדיגט אין אויסזאָקען שויבע.

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.) פּראָפ. וויצמאַן האָט זיך געוועגדעט מיט אַ בריף צום קאָלאָניען־מיניסטער לאָרד פּאַספילד אין בריף שרייבט פּראָפ. וויצמאַן, אַז ער האָט געלייענט דעם בעריכט פון סימפּסאָנען און די פּאָליטישע דעקלאַראַציע און די אויספיהרונגען פון דער בריטישער רעגירונג, ווי ריהרען אַזוי שטאַרק אַן די רעכט פון יודישען פאָלק, אַז ס׳איז איהם פּשוט אוממעגליך אַנצונעמען, וועלכע ס׳איז שטעלונג צו דער ראַזינער דעקלאַראַציע, וועלכע געהט אין דער ריכטונג פון חרוב מאַכען די יודישע האָפנונגען פּראָפ. וויצמאַן דערמאָנט, אַז דער ראַט פון פעלקער־בונד האָט אויפמערקזאַם געמאַכט די מאַנדאַטען־קאָמיסיע, אַז די פּאָליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג אין ארץ־ישראל דאַרף געהען אין דער ריכטונג פון העלפען אויפבויען די יודישע נאַציאָנאַלע היים. ענגלאַנד האָט דעם בעדינג אָנגענומען און טוט דעם היפּוך. דער פעלקער־ליגע וועט וואַהרשיינליך נעגען דעם פּראָ־טעסטירען.

פּראָפעסאָר וויצמאַן שרייבט ווייטער, אַז אין די 12 יאָהר וואָס ער שטעהט אָן דער שפּיץ פון דער ציוניסטישער בעוועגונג האָט ער געזוכט א וועג פון צוזאַמענאַרבייט און האַרמאָניע, איצט איז דער פּרוב פון צוזאַמענאַרבייט פאַרוואַרפען געוואָרען. צום סוף מעלדעט ד״ר וויצמאַן מיט, אַז ער רופט צונויף אין דער נאָהענטסטער צייט דעם ציוניסטישען קאָנגרעס און דעם ראַט פון דער יודישער אַגענץ, וועלכע וועלען אָנהויבען אַן אַקציע ווי סיפאַרערט די איצטיגע לאַגע.

ירושלים, 22 (ספּ. טעל.) דער „וועד לאומי״ האָט אויף אַ ספּעציעלער זיצונג בעשלאָסען נישט אנטיילצונעהמען אין דעם עווענטועלען געוועהלטען פּאַרלאַמענט אין ארץ־ישראל.

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.) אין אַ בריף צום רעמיסיאָנירטען פּרעזידענט וויצמאַן, שטעלט לאָרד מעלטשעט פעסט, אַז די פּאָליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג, וועלכע ווערט פאַראויסגעזאָגט אין דער לעצטער ערקלערונג איז אַן אומראַנקבאַרקייט און פאַרראַט לגבי דעם פאַרטריבען פון פאָלק. וועלכעס האָט געזוכט שוץ אונטער דער ענגלישער פאָהנע, גלויבענדיג אין די הבטחות פון די ענגלישע מלוכה־מענער.

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.) דער אויספיהרונגס־ראַט פון דער ענגלישער ציוניסטישער פעדעראַציע האָט אויף א זיצונג אָנגענומען א רעזאָלוציע, וועלכע דריקט אויס בעדויערען צוליב דער שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג בנוגע פּאַלעסטינאַ. די רעזאָלוציע אַפּראָבירט בולשטענדיג די האַנדלונג פון פּראָפ. וויצמאַן און פאָדערט פון דער יודישער אַגענץ צו שיצען די אינטערעסען פון דער נאַציאָנאַלער יודישער היים. די רעזאָלוציע פאָדערט ווייטער ווי אַמגיכסטען צונויפצורופען דעם ציוניסטישען קאָנגרעס און אויך די יודישע אַגענץ, כדי זיך צו פאַרטראַכטען וועגען דער לאַגע, צום סוף האָט די ענגלישע ציוניסטישע פעדעראַציע זיך געווענדעט מיט אַן אַפּעל צו די ציוניסטען פון דער גאַנצער וועלט, אז זיי זאָלען נישט אָפּטרעטען פון ציוניסטישען אידעאַל, כדי ווייטער צו פיהרען דאָס אויפבוי־ווערק פון ארץ־ישראל.

וואַרשא, 22. (טעלעפאָניש). דער צ. ק. פון די רעכטע „פּועלי ציון״ האָט נעכטען אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג און בעטראַכט די לאַגע, וואָס איז געשאַפען געוואָרען אין ציוניזם אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פּאָליטישער דעקלאַראַציע פון דער ענגלישער רעגירונג וועגען ארץ־ישראל.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצושיקען אַ פּראָטעסט־דעפּעשע צו דער לייבור־פּאַרטיי געגען דער ענגלישער גזירה אויף יודען. די דעפּעשע איז אַרויסגעשיקט געוואָרען נעכטען אָוענד.

* * *

וואַרשא, 22. (טעלעפאָניש) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געשאַפענער לאַגע אין דער ארץ־ישראל פּאָליטיק, האָט דער ועד־הפּועל פון מזרחי אין פּוילען אויסגערופען אויף אַ דרינגענדע זיצונג דעם צענטראַל־קאָמיטעט. די זיצונג וועט פאָרקומען דאָנערשטאָג, דעם 23־טען ה. מ. 4 אַ זייגער נאָכמ.

צו די מיטגלידער פון צ. ק. זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען בריפליכע און טעלעגראַפישע איינלאַדונגען.

* * *

וואַרשא, 22. (טעלעפאָניש) דער אָבפאָהר פון די 100 עולים דינסטאָג 3 נאָכמיטאָג פון הויפּט־וואָקזאַל קיין ארץ־ישראל דורך טריעסט, איז פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין אַן אימפּאָנירענדע דעמאָנסטראַציע געגען די אונערהערטע עוולות פון דער ענגלישער אַרבייטער־רעגירונג געגען דעם יודישען פאָלק און א מאַניפעסטאַציע לטובת דעם יודישען ישוב אין ארץ־ישראל.

עס האָבען זיך אויפ׳ן הויפּט־וואָקזאַל פאַרזאַמעלט ביז טויזענד פּערזאָן פון פאַרשידענע שיכטען, וואָס זענען געקומען זיך געזעגענען מיט די עולים.

ביים אָבגעהען פון צוג האָבען אין דער לופט אָבגעהילכט די שטורמישע פּראָטעסטען געגען ענגלאַנד און די וואַרימסטע בעגריסונגס־אויסרופען פאַר׳ן יודישען ישוב אין ארץ־ישראל.

* * *

לאָנדאָן, 22. (ספּ. טעל.) עס ווערט געפּלאַנט צונויפצורופען א דרינגענדע זיצונג פון ציוג. אַקציאָנס־קאָמיטעט אויף דער דאָזיגער זיצונג דאַרף בעשלאָסען ווערען, צי ביז׳ן צונויפקומען זיך פון ציוניסטישען קאָנגרעס זאָל דערווייל ווייטער טעטיג זיין די איצטיגע ציוניסטישע עקזעקוטיווע, אָדער אויף איהר אָרט זאָל געשאַפען ווערען א פּאָליטישער קאָמיטעט.

* * *

לאָנדאָן, 22. (ספּ. טעל.) אין געוויסע קרייזען ווערט אַרויסגערוקט דער פּלאַן אָנצוהויבען אַן אַקציע וועגען ערמעגליכען אַ גרעסערע יודישע קאָלאָניזאַציע אין סיריען, ביי די גרעניצען פון ארץ־ישראל, וועגען דעם זאָלען שוין געפיהרט ווערען געשפּרעכען מיט איינפלוסרייכע ענגלישע פּאָליטיקער.

היימווערער גרייט צו אַן איבערקעהרעניש אין עסטרייך

30 טויזענד היימווערער־לייט זאָלען מאַרשירען אויף ווין

בערלין, 22. (טו) דער זעהר ערנסטער אָרגאַן „פראַנקפורטער צייטונג״ האָט בעקומען פון גראַץ א סענסאַציאָנעלע ידיעה וועגען נייע איבערקעהרעניש־פּלענער פון דער עסטרייכישער היימווערער, די דאָזיגע אָרגאַניזאַציע וויל אויסנוצען די איצטיגע פּאַרוואַהל־סיטואַציע און די שטעלונג פון זייער פירער גראַף שטאַרהעמבורג (איצט עסטרייכישער אינערן־מיניסטער). דער אָנפיהרער פון דער אָרגאַניזאַציע ד״ר פּרימער האָט ערקלערט, אַז ער וועט מאַרשירען אויף ווין, כדי נאָך פאַר די וואַהלען צו דעצידירען וועגען גורל פון עסטרייך.

די איבערקעהרעניש זאָל זיך אָנהויבען פון קאָנפיסקירען געוועהר ביי די מיטגלידער פון סאָציאַליסטישען שוץ־בונד און פון אַרעסטירען די בעדייטענסטע סאָציאַליסטישע אָנפיהרער, דאַן זאָל ערקלערט ווערען א דיקטאַטור און די איצטיגע רעגירונג זאָל געשטעלט ווערען פאַר א געשעהענעם פאַקט.

דעם 2. נאָוועמבער זאָל קאָנצענטרירט ווערען 30 טויזענד היימווערער־לייט, געוועהר איז שוין צוגעגרייט.

דער פּראָצעס וועגען אַטענטאַט אויף מאַרשאַל פּילסודסקי

וועט פאָרקומען אין פאַרלויף פון 6 וואָכען

וואַרשא, 22. (וו.) דער אויספאָרשונגס־ריכטער סקאַזשינסקי, וועלכער פיהרט די אויספאָרשונג וועגען אַטענטאַט וואָס האָט געזאָלט געפּלאַנט ווערען אויפ׳ן מאַרשאַל פּילסודסקי, האָט מיטגעטיילט דער פּרעסע, אַז די אויספאָרשונג ווערט ווייטער געפיהרט און וועט וואַהרשיינליך פאַרענדיגט ווערען אין פאַרלויף פון די נאָהענטסטע צוויי וואָכען, דער פּראָצעס געגען די בעשולדיגטע וועט פאָרקומען אין פאַרלויף פון 5 ביז 6 וואָכען.

פּראָצעס וועגען אונטערהערען א טעלעפאָניש געשפּרעך פון מלוכה־פּרעזידענט

קומט פאַר היינט אין אַפּעלאַציע־געריכט

וואַרשא, 22 (וו) היינט דאָנערשטאָג וועט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט אין וואַרשא בעטראַכטען דעם פּראָצעס געגען יאַן זיינפעלד פאַר אונטערהערען אַ טעלעפאָנישען געשפּרעך צווישען שלאָס מיט׳ן מלוכה־פּרעזידענט אין ספּאַלאַ בעת דעם רעגירונגס־קריזיס. ווי בעקאַנט איז זיינפעלד דורכן קרייז־געריכט אין וואַרשא בעפרייט געוואָרען און דער פּראָצעס קומט נאָכאַמאָל פאַר צוליב דער אַפּעלאַציע־אַנקלאַגע פון פּראָקוראָר.

צו קיין אויסגלייך צווישען „אַגודה״ און פאָלקיסטען איז נישט געקומען

וואַרשא, 22 (טעלעפאָניש) צו קיין אויסגלייך צווישען די פאָלקיסטען און „אַגודה״ איז נישט געקומען, די פאָלקיסטען האָבען בעשלאָסען נישט צו אַגיטירען פאַר קיין שום ליסטע און געבען זייערע מיטגלידער פרייע הענד.

דער דאָלאַר ווערט ביליגער

היינט האָט מען געצאָהלט 8.93

וואַרשא, 22 (טעלעפאָניש) דער קורס פון דאָלאַר איז ווייטער שטאַרק געפאַלען. אויף דער בערזע איז פאַראַן אַ גרויסער אָנגעבאָט אויף מזומנע דאָלאַרען. נעכטען האָט מען פאַרקויפט דאָלאַרען מיט 8,94 היינט מיט 8.93, קאַפּעל־טראַנזאַקציע אויף ניו־יאָרק האָט מען געשלאָסען מיט 8.92.

לאָדזשער וואַל־קאָמיטעט פון לינק - סאָציאַליסטישן בלאָק, ליסטע № 5

שבת, ד. 25. ד.ח. קומען פאָר 2 גרויסע וואַל־מיטינגען

1) 10 פרי אין זאַל „פילהאַרמאָניע״, נאַרוטאָוויטש 20

2) 3 נאָכמ. אין זאַל „אייראָפּעיסקי״. זגערזשער 17

מיט רעדנער וועלן אַרויסטרעטן פאָרשטייער פון „בונד״, אומאָפּהענגיגע סאָציאַליסטישע אַרבייטס־פּאַרטיי און י.אָ.ס.פּ. פּועלי־ציון.

די חברים: י. פּאַט (וואַרשע), י. ליכטנשטיין, ח. ל. פּאָזנאַנסקי, פּראָנטשישעק גורסקי (פּויליש), גערסאָן, י. קאָן (וואַרשע), ה. קרוי, ש. מילמאַן, ב. וויראָווסקי, יאַסני, מייזנער, סערגעי ז. אַנד.

אַ ריינגאַנג פריי!

כשר — בעקאַנטמאַכונג. — כשר

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז אין מיין היגיענישען רעסטאָראַן, וואָס געפינט זיך אויף

ווסכאָדניאַ 39, פראָנט, 2־טען שטאָק

ווערען אַרויסגעגעבען טעגליך צו ביליגע פּרייזען פרישע און געשמאַקהאַפטע מיטאָגען

כדי יעדער איינציגער זאָל קאָנען געניסען פון מיינע געשמאַקהאַפטע און נאַהרהאַפטע מיטאָגען. מיט אַכטונג

אינהאַבער הערמאַן לעווינסקי

כשר — כשר

231 טויטע און 99 שווער-פערוואונדעטע

דאס איז דער סך-הכל פון דער מוראדיגער גרובען-קאטאסטראפע אין דייטשלאנד

אלסדארף, 22. (טו) ביז האלב דריי ביינאכט זענען בעגראבען געווארען 105 טויטע. ס׳פעהלען נאך 124 בערג-ארבייטער, וועלכע מ׳האט נאך נישט געפונען, ס׳מעלדען זיך הונדערטער פרייוויליגע צו דער רעטונגס-ארבייט. פון רוהר-געביט זענען אנגעקומען וויטערדיגע מאנשאפטען צו דער רעטונגס-ארבייט.

בערלין, 22. (טו) די צאהל טויטע וואס מ׳האט ארויסגענומען פון דער שאכט וואו ס׳איז פאר-געקומען די קאטאסטראפע איז געשטיגען ביז 137. 92 בערג-ארבייטער פעהלען נאך. אין שפיטאל ליגען 99 פערוואונדעטע.

אלסדארף, 22. (טו) לויט די נייעסטע מיט-טיילונגען פון עשווילער בערג-ארבייטער-פאראיין איז די צאהל טויטע געשטיגען ביז 145. די סיבה פון דער מוראדיגער קאטאסטראפע איז נאך נישט בעקאנט.

בערלין, 22. (טו) פון אפיציעלע קוועלען מעלדעט מען, אז די צאהל טויטע בעת דער קאטאסטראפע אין אלסדארף בעטרעפט 231. די רייכס-רעגירונג און די פריסישע רעגירונג האבען געגעבען צו 150 טויזענד מארק אויף צולינדערען די נויט פון די איבערגעבליבענע. 99 פערוואונדעטע געפונען זיך אין די שפיטאלען. די נידערגעשלאגענהייט און פערצווייפלונג פון דער בעפעלקערונג אין אלסדארף וואקסט פון שעה צו שעה, ווייל ס׳פערשווינדען די אויסזיכטען, אז די וואס זענען נאך נישט געפינען געווארען, זאלען נאך איצט לעבען.

בערלין, 22. (טו) דער מלוכה-פרעזידענט האט איבערגעשיקט פון זיין דיספאזיציע-פאנד 10 טויזענד מארק לטובת די פערבליבענע אלמנות און יתומים פון דערהרגעטע גרובען-ארבייטער. ס׳איז געעפענט געווארען א פריוואט-זאמלונג פאר די פער אומגליקטע.

גרויסע שרפה אין א ליבויער דאמף-מיהל

דער שאדען בעטרעפט 3 מיליאן מארק

ריגא, 22 (טו) אויס ליבוי ווערט געמעלדעט אז היינט איז רעפירה איז צוליב א קורץ-שלוס אויס געבראכען א גרויסע שרפה אין א דאמף-מיהל, אין וועלכער ס׳האט זיך געפינען 2 טויזענד טאן מעהל. דאס פייער האט זיך בליץ-שנעל פערשפרייט און דער פונקע-רעגען האט בעדראהט 200 האלץ-געביידעס, פון וועלכע א טייל האבען זיך אנגע-צונדען. דער פערוואלטונגס-בנין פון דער מיהל און 2 האלץ-הייזער זענען פולשטענדיג פערברענט גע-ווארען. דער שאדען בעטרעפט ביז דריי מיליאן מארק. אין ארבייטער איז פערברענט געווארען.

„ווענינגער רעדען, מעהר טון"

אזא ליסטע איז אריינגעטראגען געווארען אין דער קרייז-וואהל-קאמיסיע

ווארשא, 22. (טעלעפאניש) אין זלאטשאווער קרייז איז אריינגעטראגען געווארען אין די וואהל-קאמיסיע א ליסטע מיט דעם נאמען „ווענינגער רעדען, מעהר טון", אויפ׳ן ערשטען ארט פון דער דאזיגער ליסטע פיגורירט א געוויסער יאן טאקאזש.

רוסלאנד וועט נישט קויפען קיין סחורות אין די לענדער

וואו מ׳קויפט נישט קיין רוסישע סחורות

ריגא, 22. (וו.) „טאס" מעלדעט, אז אויף דער נעכטיגער זיצונג פון ראט פון די פאלקס-קאמיסארען אין סאוויעט-פערבאנד איז בעשלאסען געווארען נישט צו מאכען קיין שום איינקויפען אין די לענדער, וועלכע בעקעמפען דעם רוסישען אימ-פארט. דער פערבאט איז קודם-כל נוגע יוגאסלאוו-יען, פראנקרייך, אונגארן און רומעניען, ווייטער איז בעשלאסען געווארען ארויסצושיקען א נאטע קיין פוילען און אמעריקא, אז אין פאל ווען ס׳וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז ס׳ווערט שיקאנירט דאס איינקויפען פון רוסישע סחורות, וועט רוסלאנד מוזען אויך צו די דאזיגע מלוכות ארויסציהען די פולע קאנסעקווענצען.

אין דער בלוטיגער געשעהעניש אין טשענסטאכאוו

האבען זיך געשאלט בעטייליגען 3 פערזאן

ווארשא, 22 (יו) די „וויפ"-אגענטור בע-רעט, אז די אויספארשונג, וואס ווערט געפיהרט וועגען דער בלוטיגער געשעהעניש אין טשענסטאכאווער קראנקען-קאסע האט פעסטגעשטעלט, אז מיט׳ן מערדער קאסטושעווסקי זיינען געווען נאך 2 פער-שוין, וועלכע ווערען איצט געזוכט דורך דער אויס-פארשונגס-מאכט.

דער פראקוראר פון אפעלאציע-געריכט אין ווארשא ה׳ רודניצקי, וועלכער איז געווען אין טשענסטאכאוו אין צוזאמענהאנג מיט דער געשעהעניש איז צוריק אפגעפאהרען קיין ווארשא.

די רעוואלוציע אין בראזיליען געהט אין פיל שטאטען פאראויס

ניו-יארק, 22 (טו) לויט מיטטיילונגען פון די בראזיליאנער רעוואלוציאנערען זענען בעת דער בעשיסונג פון דער שטאט יאגוראהווא (שטאט פאראנא) דורך א רעגירונגס-שיף זענען פיל איינ-וואוינער, צווישען זיי פיל פרויען און קינדער דער-הרגעט געווארען, די קאמפען דויערען, אין די שטא-טען סאן-פאולא, לינאס נעריס, באיא און פאראנא איז די אקציע פון די אויפשטענדיגע ערפאלגרייך.

מען בעגעהט פערברעכענס

און מעלדעט זיך אליין צו דער פאליציי

קאפענהאגען, 22. (טו) ווי מען מעלדעט אויס העלסינגפארס האבען זיך ווידער 12 לאפאר-לייט פון פערשידענע טיילען פון לאנד זיך געמאלדען צו דער פאליציי און אליין איבערגעגעבען וועגען פערשידענע פערברעכענס וואס זיי זענען בעגאנגען בנוגע קאמוניסטען. די פאליציי איז זיכער, אז דער פערזאן וואס האט דערשאסען דעם קאמוניסט אין פארסא וועט זיך אליין מעלדען.

2 מיליאן 190 טויזענד

דאס איז די צאהל ארבייטסלאזע אין ענגלאנד

לאנדאן, 22. (טו) די צאהל ארבייטסלאזע אין ענגלאנד איז די לעצטע וואך געשטיגען מיט 12481, די צאהל בעטרעפט איצט 2,190,000 ארבייטסלאזע, די רעגירונג וועט פארלעגען דעם פאר-לאמענט א פארשלאג וועגען העכערען דעם שול-פליכט-עלטער ביז 15 יאהר. אויך די אונטערשטי-צונג פאר פאמיליען-פאטערס זאל געהעכערט ווערען.

דייטשלאנד וו׳עט פאדערן מאראטאריום

נאכדעם ווי זי וועט בעקומען אנ׳אויסלענדישע הלוואה

פאריז, 22. (וו.) די ענגלישע ידיעות וועגען עווענטועלען מאראטאריום פון די חובות פון די פערבינדעטע מלוכות אין אמעריקא און די יאנג-אפצאהלונגען, ווערט זעהר לעבהאפט קאמענטירט אין דער פאריזער פרעסע. א טייל צייטונגען האל-טען, אז פאר פראנקרייך איז דער ענין גלייכגילטיג, ווייל זי וועט גארנישט דערביי געוויסען און גארנישט פערלירען.

אנדערע צייטונגען ווארפען קאטעגאריש אפ דעם דאזיגען געדאנק, ווייל דאס וואלט געווען א ערפרעסונגס-פאליטיק מצד א באנדע היטלער-לייט.

בערלין, 22. (וו.) דא געהען ארום קלאנגען אז די דייטשע רעגירונג האט בעשלאסען ארויסצו-רוקען די פאדערונג וועגען רעווידירען דעם יאנג-פלאן נאכדעם, ווי זי וועט בעקומען אנ׳אויסלענדישע הלוואה אויף 500 מיליאן מארק אויף אויסצוגלייכען דעם ביודזשעט, דעמאלט וועט ברונינגס רעגירונג ערשט פאדערן א מאראטאריום פאר די ענטשע-דיגונגס-אפצאהלונגען.

סענסאציאנעל׳ע טעלעגראמע פון גוסטאוו הערווע צו היטלער׳ן

וועגען די בעדינגונגען פון א דייטש-פראנצויזישער פערשטענדיגונג

בערלין, 22. (טו) ארנאלד ריכטער האט זיך דעם 19. אקטאבער געווענדעט מיט פאלגענדע טעלעגראמע צו די נאציאנאליסטישע אנפיהרער סעלדטע, הוגענבערג און היטלער:

„גוסטאוו הערווע, דער ארויסגעבער פון דער פראנצויזישער נאציאנאלער צייטונג „לא וויקטואר" האט מיך געבעטען אייך אנצופרעגען צי איהר נעהמט אן די דייטש-פראנצויזישע פערשטענדיגונג, וועלכע הערווע האט אנגעצייכענט אין זיין צייטונג, די בעדינגונגען זענען:

1) שטרייכען די רעפאראציע-צאהלונגען, אויב די פעראייניגטע שטאטען פון אמעריקא וועלען מסכים זיין צו אנולירען די חובות פון די פערבינ-דעטע מלוכות.

2) צוריקגעבען דייטשלאנד דאס סאאר-געביט אהן שום פאלקס-אפשטימונג.

3) פראנקרייך איז מסכים אויפ׳ן אנשלוס פון עסטרייך צו דייטשלאנד.

4) טאגא און קאמרון ווערען צוריקגעגעבען דייטשלאנד.

5) דייטשלאנד זאל שליסען א מיליטער-בונד מיט פראנקרייך.

6) פריינדשאפטליכע אינטערווענצען פון פראנקרייך צו פוילען וועגען צוריקגעבען דעם „קארידאר" דייטשלאנד.

אין דער טעלעגראמע ווערט ווייטער געזאגט, אז דער ערפאלג פון דער אקציע איז אפהענגיג פונ׳ם ענטפער.

די לויה פון חיים פרושאנסקי ז״ל

ווארשא, 22 (טעלעפאניש) היינט איז פאר-געקומען די לויה פון ארויסגעבער פון „מאמענט" חיים פרושאנסקי. אויפ׳ן בית-עולם האט זיך צו-נויפגעזאמעלט א זעהר גרויסער עולם. פון לאנדאן איז צו דער לויה געקומען דער זוהן פון נפטר אינזש. שמואל פרושאנסקי. ס׳איז אנוועזענד געווען די גאנצע ליטעראריש, זשורנאליסטישע און ער-טימטישע יודישע משפחה, פארשטעהער פון די ציוניסטישע אינסטיטוציעס און פון אלע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס וואו דער נפטר האט מיטגע-ארבייט. ביים אפענעם קבר האבען גערעדט נח פרילוצקי, העפטמאן, מ. נ פויד און אנדערע.

פולק. וויעניאווא-דלוגאשאווסקי — א גענעראל

ווארשא, 22 (טעלעפאניש) דער ביזא-צט נער ווארשעווער שטאט-קאמענדאנט פולק חייט-ניאווא-דלוגאשעווסקי איז נאמינירט געווארען אלס גענעראל.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה, אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך אז תשכב בטח ושענן כי הלך בתום לך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם וועלט נאר קומען אין ביורא פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צוויימען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פאטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פינק-טליך און געוויסענהאפט געשריבען א-לערליי בימעם: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטיאס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניאס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניאס ווער-רען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

וועגען וואס רעדט נאך דער סימפסאן-בעריכט

די אראבער בעקומען אנ׳אגענץ.—די פאליציי אין ארץ-ישראל ווערט רעארגאניזירט.—סימפסאן נעגען א טעקסטיל-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל.—וויייצמאן ערקלערט: אז די יודען האבען אריינגעלעגט אין ארץ-ישראל 40 מיליאן פונט און, אז דער קריזיס אין ארץ-ישראל איז א פועל-יוצא פון וועלט-קריזיס

לאנדאן, 22. (ספ. טעל.) די לאנדאנער צייטונגען מעלדען פאלגענדע פרטים פון דער ענגלי-שער דעקלאראציע וועגען ארץ-ישראל:

אין דער פאליטישער דעקלאראציע ווייזט ענג-לאנד נאכאמאל אן, אז זי האלט זיך ווייטער ביי דער באלפור-דעקלאראציע. די מאנדאט-מאכט האט פון איין זייט א פליכט צו ענטוויקלען די יודישע היים, אבער פון דער אנדערער זייט טאר נישט די שאפונג פון דער יודישער היים שעדיגען די אינטערעסען פון דער נישט-יודישער בעפעלקערונג. מען וויל געבען די יודען דעם רעכטליכען יסוד פאר זייער „גע-מיינשאפט אין פאלעסטינא", אבער די שאפונג פון א יודישער היים טאר נישט ברענגען דערצו אז די איבעריגע איינוואוינער פון פאלעסטינא זאלען אויף זיך פיהלען א „יודישע נאציאנאליטעט".

די יודישע היים קאן געשאפען ווערען דורך דער צוזאמענדרענג פון יודען פון אנדערע טיילען פון דער וועלט. די דאזיגע איינוואנדערונג טאר אבער נישט געשעהען שנעלער ווי עס ערלויבט די אויפנאהמס-פעהיגקייט פון לאנד. די רעגירונג איז דערפאר, אז די פערוואלטונג פון פאלעסטינא דארף ענגער און הארמאנישער ארבייטען מיט דער יודישער אגענץ. דערביי מוז מען בעטאנען דעם קאנטראקט, אז די דאזיגע מיטארבייט בערעכטיגט נישט צו א מיטווירקונג ביי דער פערוואלטונג אדער רעגירונג פון לאנד. פאר די נישט-יודישע איינוואוינער פון לאנד מוז געשאפען ווערען אנ׳-עהנליכע איינריכטונג, ווי די יודישע אגענץ.

אין דער דעקלאראציע ווערט געזאגט, אז ענג-לאנד וועט אמשארפסטען ארויסטרעטען געגען יע-דער ארט אונרוהען, אז דער ענגלישער גארניזאן וועט בעשטעהען פון 2 באטאליאנען אינפאנטעריע, 2 אעראפלאן-פלאטיליעס, און 4 אבטיילונגען פאנ-צער-אויטאס. עס ווערט געפלאנט צו רעפארמירען די פאליציי.

בנוגע דער יודיש-אראבישער צוזאמענארבייט ווערט אין מעמאריאל געזאגט:

אזוי ווי די יודישע ארגאניזאציעס האבען פערווערט צו בעשעפטיגען אראבער, אלס ארביי-טער ביי די יודישע קאלאניסטען, אזוי אז די יודי-שע איינוואנדערונג נעמט ארום נישט בלויז קא-לאניסטען, נאר אויך ארבייטער, מוז די גרויס פון דער יודישער איינוואנדערונג בעשטימט ווערען אין הסכם מיט די אראבישע ארבייטס-מעגליכקייטען. צום סוף פון דער דעקלאראציע ווענדעט זיך די רעגירונג צו די אראבער און יודען מיט אנ׳אויפ-פאדערונג, אז זיי זאלען צוזאמענארבייטען. די ארא-בער מוזען זיך רעכענען מיט׳ן פאקט, אז די יודישע היים איז שוין געשאפען אין ארץ-ישראל, און דארט וועט זי עקזיסטירען, בעת די יודישע ארגאניזאציעס מוזען זיך אבזאגען פון דער שטרעבונג צו מאכען די יודישע היים, אלס אויסנאהמס-פונקט פאר ספעא-ראטיסטישע אידעאלען, וואס שטרעבען צו אונאב-העגיגקייט.

אין סימפסאנ׳ס בעריכט זענען שוין פערהאן איניגע פראקטישע פארשלאגען, ווי אזוי צו בע-גרעניצען די יודישע איינוואנדערונג. די ארץ-ישראל רעגירונג דארף שיקען פערטרעטער אין אלע לענ-דער, פון וואנען עס קומען די יודישע איינוואנדע-רער. די איינוואנדערונג, וואס ווערט ביז איצט קאנטראלירט דורך דער פאליציי, דארף ווערען אויסגעטיילט, און עס דארף געשאפען ווערען א ספעציעלער רעגירונגס-דעפארטאמענט פאר איינ-וואנדערונג, ארבייט און פערקעהר. סימפסאן ער-קלערט, אז ארץ-ישראל האט א צוקונפט בלויז אלס אגראר-לאנד, און דעריבער דארף מען נישט גרינ-דען קיין אינדוסטריען, וואס זענען פרעמד דעם לאנד און דעם באדען. בפרט ווארענט סימפסאן פאר דער גרינדונג פון א טעקסטיל-אינדוסטריע.

וויייצמאן האט, לויט א דעפעשע פון לאנדאן, ערקלערט צום סוף פון זיין בריף צום קאלאניאל-אמט: די יודען האבען אינוועסטירט אין ארץ-ישראל 40 מיליאן פונט. די ענגלישע רעגירונג בעטאנט די ארבייטסלאזיגקייט פון די אראבער, אבער אין דאזיגען קריזיס זענען נישט שולדיג די יודען, עס איז א קריזיס אין דער וועלט-ווירט-שאפט, און אלע פעלקער ליידען דערפון.

לאדז
23 אקטאבער 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 23 אקטאבער 1930

זשאבאטינסקי
דער יובילאר
צו זיין בעזוך אין לאדז

קיין לאדז קומט היינט אויף א פארלעזונג ולאדימיר זשאבאטינסקי. דעם חשובן גאסט קומט א דאפעלטע בעגריסונג: צום בעזוך אין אונזער שטאט און צו זיין 50־יעהריגען יובילעאום, וואס איז די טעג אויסגעפאלען.

איז, די ארטיקלען, וואס זענען ביי דער געלעגענהייט געווידמעט געווארען, איז אונטערגעשטראכען געווארען — און מיט פולע רעכט — אז עס גלויבט זיך ממש נישט, דאס אט דער אונערמידליכער קעמפער, וועלכער איז פול מיט יוגענדליכען טעמפעראמענט, דער רעדנער און שריפטשטעלער, וועמעס ווארט איז פריש און דורכגעדרונגען מיט יוגענדליכער התלהבות, וועלכער זאמעלט ערשט זיינע כוחות צו גרויסע און ענטשידענע קאמפען פאר'ן אידעאל פון זיין גאנצען לעבען — אז ער איז שוין אלט פופציג יאהר.

זשאבאטינסקי געהערט צו די אויסגעוועהלטע, גליקליכע נאטורען, וואס זענען תמיד יונג, וואס זייערע איבערצייגונגען און איבערצייגונגס־קראפט זענען תמיד פריש, און וואס קאנצענטרירען ארום זיך דעם אינטערעס און אנציהונג פונקט אזוי איצט, ווי מיט צעהן און מיט צוואנציג יאהר צוריק.

אנ'אלזייטיג בעגאבטער מענש, א פענאמענאלער לינגוויסט, א גלענצענדער פובליציסט אין עטליכע שפראכען, א טאלאנטפולער שריפטשטעלער, א רעדנער, וואס קאן מעסטען זיינע כחות מיט די גרעסטע אראטארען פון אונזער צייט — איז זשאבאטינסקי קיינמאל נישט אריינגעפאלען אין ביליגער אויבערפלעכליכקייט און באנאלען דילעטאנטיזם. נישט איינמאל ערווארט מען אין די ציוניסטישע רייהען, וואס וועט ער, זשאבאטינסקי, זאגען וועגען דער אדער יענער געשאפענער פערפלאנטערטער סיטואציע. און זשאבאטינסקי גיט די טרעפליכע אפשאצונג, ווייל זיינע ווערטער זענען דורכגעדרונגען מיט אויפריכטיגער ליבע צום אמת, א גלענצענדער סטיליסט, בעהאלט נישט זשאבאטינסקי זיינע געדאנקען אונטער'ן מאנטעל פון שעהן קלינגענדיגע פראזען, נאר ער בעווייזט תמיד אלצדינג ארומצונעהמען מיט א טיפען געדאנק. און ווי ריקזיכטסלאז, שטרענג און שארף עס איז נישט זיין קריטיק, זענען דאך זיינע ווערטער דורכגעזאפט מיט האפענונג און גלויבען, וואס פליסט פון טיפער איבערצייגונג, אז די זאך, וועלכע ער פערטיידיגט איז ריכטיג און גערעכט.

א ציוניסט, וואס דעם דאזיגען אידעאל האט ער זיך געווידמעט מיט דער גאנצער קראפט פון זיין גייסט, און נשמה, ווייסט ער נישט, וואס איז דאס אזוינס מפלה און מיסערפאלג אין דער רעאליזאציע פון ציוניזם. פונקט ווי מיט 25 יאהר צוריק, ווען ער האט אלס יונגער ציוניסט אויפ'ן ציוניסטישען קאנגרעס אויסגעפיהרט, אז ציוניזם איז א גרויסע קראפט, אזוי האט ער קיינמאל נישט פערראטען זיין גלויבען און איבערצייגונג.

דעם שריפטשטעלער און פובליציסט, דעם יודישען פאליטיקער, וואס געהט קאנסעקווענט אויפ'ן וועג פון אידעאל, וועלכען ער האט געשוואוירען טרייהייט, אויפ'ן גאנצען לעבען, בעגריסען מיר צו זיין יובילעאום, און זאגען איהם צו זיין קומען קיין לאדז אונזער אויפריכטיגען —

ברוך הבא.

* * *

וולאדימיר זשאבאטינסקי איז געבוירען געווארען אין יאהר 1880 אין אדעס. אלס 19־יעהריגער בחור האט ער אנגעהויבען זיין פובליציסטישע טעטיגקייט אין רוסישע בלעטער אין אדעס.

פון אדעס איז זשאבאטינסקי געפאהרען אויף שטודיען קיין איטאליען, פון וואנען ער האט צוגעשיקט זיינע קארעספאנדענצען, וועלכע האבען תיכף צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט צום טאלאנטפולען יונגען פובליציסט.

שוין אלס יונגערמאן איז ער צוגעטראטען צו דער ציוניסטישער בעוועגונג און גענומען אנטייל במעט אין אלע ציוניסטישע קאנגרעסען.

אין אנהויב קריג האט זשאבאטינסקי געגרינדעט אין קאפענהאגען ד יצייטשריפט „טריבונע", וואו ער האט פראפאגירט דעם געדאנק צו שאפען א יודישען לעגיאן, וועלכער זאל קעמפענדיג, אינאיינעם מיט דער ענגלישער ארמעי ,איינגעהמען פאלעסטינע. דעם לעגיאן איז איהם געלונגען צו שאפען און אליין איז ער דארט געווען לייטענאנט פון דער ענגלישער ארמעי, דער לעגיאן האט געקעמפט אין ארץ־ישראל און האט דארט געשפילט א גרויסע ראלע.

אין יאהר 1920 בעת די בלוטיגע אראבישע עקסצעסען געגען די יודען האט זשאבאטינסקי ארגאניזירט א זעלבסטשוץ אין א״י, ער איז דערפאר פערמשפט געווארען אויף פופצעהן יאהר שווערע תפיסה, איז אינטערנירט געווארען אין דער פעסטונג אין עכו און דערנאך בעגנעדיגט געווארען.

אין יאהר 1921 איז ער אריינגעטראטען אין דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נאר אין יאהר 1923 איז ער פון דארט ארויסגעטראטען נישט זייענדיג מסכים מיט איהר פאליטישער ליניע. ער האט געבילדעט די גרופע ציוניסטען — רעוויזיאניסטען, וועלכע איז פאר שאפען א יודישע מלוכה, אין א״י, פאר אויפלעבען דעם לעגיאן און פאר א ראדיקאלען קאמף פאר די יודישע פאסטולאטען.

זשאבאטינסקי געהערט צו די בעסטע יודישע סטיליסטען. ער האט איבערזעצט ביאליק'ן אויף רוסיש און דאנטע'ן אויף העברעאיש. אין יאהר 1928 איז ערשינען זיין ראמאן „שמשון" ער האט אויך אנגעשריבען די געשיכטע פון יודישען לעגיאן. אין ארץ־ישראל האט ער רעדאגירט דעם „דואר היום". איצט האט איהם די ענגלישע רעגירונג פערוועהרט אריינצופאהרען קיין ארץ־ישראל.

נישט ווייצמאן האט באנקראטירט
נאר די, וועלכע ער האט געגלויבט
דאס נייע ווייסבוך פון דער ענגלישער רעגירונג, דער נייער קלאפ איבער א״י

אין אנ'ארטיקעל א.ג. „נאך איין קלאפ" שרייבט ד״ר י. טהאן וועגען בעריכט פון סער סימפסאן:

זייט חדשים האט מען פאראויסגעזאגט, אז דער בעריכט פון סער סימפסאן וועט מסתם זיין נאך איין קלאפ אין גאנצען סיסטעם פון קלעפ, וואס זענען געווענדעט געגען ציוניזם. עפעס האט זיך אונז אויסגעדאכט, אז דער אפטימיזם איז נישט בעגרינדעט, אויב מען האט צו טון מיט מענשען, וועלכע האבען זיך מיט א כיון גענומען צו אונזער פרידליכען און גלייכצייטיג עפאכע־מאכענדען ווערק. פארוואס קומט עס אזוי פאר און נישט אנדערש, פארוואס ווייזט זיך די ארבייטער־רעגירונג ארויס, אזוי אונגינסטיג ממש פיינדליך כאטש זי בעשטעהט טיילווייז פון בעקאנטע סימפאטיקער און אפילו פראטעקטארען פון ציוניזם, די דאזיגע רעטעניש קענען מיר נישט לעזען.

ס'איז נישט נויטיג צו איבערחזר'ן די בעזונדערע פיינדליכע אקטען, וועלכע די הערען פאספילד און ד״ר שילס האבען אויסגעפיהרט געגען דעם ציוניזם.

געדוכט וואלט זיך, אז די הערען פאספילד און שילס וועלען זיך ענדליך אפשטעלען אויפ'ן וועג וואס פיהרט זיי אליין צו אומכבוד. און פאקטיש זייט חדשים ווערט איבערחזרט אין פערשידענע עוואציאציעס, פון דער רעגירונג, אז סער סימפסאן טראגט מיט זיך א פרעהליכע בשורה. דער דעלעגאט סימפסאן גופא האט עפעס אזוי פערקאנספירירט זיינע כוונות און טענדענצען, אז אפילו די ווייטזיכטיגסטע ציוניסטישע פיהרער, וועלכע האבען זיך מיט איהם צונויפגעטראפען, ריכטיגער, מיט וועלכע ער האט זיך ארומגערינגעלט זענען געווען איבערצייגט, אז ער ברענגט אונז א גרויסע הנחה, אפילו א פולע הילף.

די פראגע איז באמת א שמערצליכע, צו וואס און מיט וואס פאר א ציל האט דער לאנדאנער קאלאניאל־אמט זיך אזוי פערקאנספירירט? צי נאר צוליב'ן אונרוהיגען געוויסען! אדער צוליב א מעהר רעאלע סיבה. צי ענטשטעהט נישט א לייכטער פערדאכט אז מ'האט געוואלט איינשלעפערען די וואכזאמקייט פון דער אונבעקוועמער קאנטראל מצד דער מאנדאטען־קאמיסיע? באמת ס'איז אונגעהויער אונאנגענעהם, אבער מ'קומט צו דער איבערצייגונג, אז דארט איז איצט אלץ מעגליך.

סוף כל סוף האבען אלע אילוזיעס, אלע קאנספיראציעס געפלאצט ווי א זייפענבלאז און ס'קומט ארויס אויף דער אויבערפלאך די גאנצע בייזוויליגקייט מיט וועלכער ס'איז געווען אדורכגעדרונגען די גאנצע האנדלונג פון דער רעגירונג לגבי דעם ציוניזם. ערשט איצט ווערט פערשטענדליך, אז דער ה' דאקטאר שילס האט אין ארץ־ישראל אויסגעמיטען אלע ערטער וואו ס'זענען פארגעקומען די אראבישע מארדען און רויבערייען.

נו, און ס'איז ערשינען א נייע ווייס־בוך, אייגענטליך קען מען נאך דעם אינהאלט פון בוך נישט אנאליזירען, די ערשטע ידיעות זענען נאך נישט אזעלכע גענויע, אז מ'זאל קענען פון זיי מאכען ווייטגעהענדע אויספירונגען, מ'דארף אונבעדינגט ווארטען אויף ווייטערדיגע ידיעות און פרטים, א פאקט איז, אז ד טעלעגראפישע ידיעות וועלכע קומען פון דער עקזעקוטיווע זענען דאך בערוהיגענדע, יעדענפאלס ווארענען זיי פאר פעסימיזם. אמ תאיז נאר, אז ס'זענען ווייטער פערהאן כוונות צו בעשרענקען אונזער רעכט.

צי דארפען מיר זיין אזוי אומעטיג גלייך ווי אונז וואלט געדראהט א קאטאסטראפע? דוכט זיך אז נישט. צום רעגירען פון ה' פאספילד און זיין געהילף, ריכטיגער בייזען גייסט, ה' שילס, נעהמט א סוף, הונדערטער בלויע צייכענס וועלען בלייבען נאך זיי אויף דער בריטישער אימפעריע מעהר וויפיל פון א סך אנדערע רעגירונגען צוזאמענגענומען, נאך דער דאזיגער רעגירונג וועלען קומען אנדערע מענשען, מעהר פעהיגע, אויפריכטיגערע, מעהר ערפאהרענע. זיי וועלען די פעהלערען פון דער איצטיגער רעגירונג נישט ווייטער פיהרען און נישט איבער'חזר'ן, ווידער וועט זיין אפען דער וועג פאר פערנינפטיגע האנדלונג און פערנינפטיגע אפמאכען. מיר רעדען נאטירליך אויך וועגען דעם וועג, וועלכער פיהרט צו א דירעקטער פערשטענדיגונג מיט די אראבער. איבער די קעפ פון די ענגלישע בעאמטע, וועלכע זענען אונגינסטיג געשטימט פאר ביידע צדדים, וועט מען מוזען געפינען אנ'אופן און א געמיינזאמער שפראך פאר א פריינדליכען געשפרעך פריהער אדער שפעטער, דערצו האט געמוזט קומען.

ס'איז שווער איצט פאראויסצוזאגען צי יעפט נישט אויף א קורצער אדער לענגערער צייט איבערגעריסען ווערען אדער לאנגזאמער ווערען דער טעמפא פון אונזער ארבייט. נאך האט געגנף צו זאגען איהר ווארט, און דאס וועט זיין א ווייטערדיגער המשך פון ווארט וואס איז אין די לעצטע יאהרען געזאגט געווארען. דערוועלבער אינהאלט און די זעלבע מעלאדיע, איז דאך נאך פערהאן עפעס א געוויסען און א כבוד ביי דער מענשהייט. מיר האבען א דאקומענט וואס איז אונטערגעשריבען און זשירירט דורך דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט, צי איז דען מעגליך, אז די גאנצע וועלט זאל אפנארען און פערפיהרען!? דוכט זיך אז נישט. עס ווארט אויף אונז א גרויסע ארבייט, אבער זי וועט געבען איהר רעזולטאט.

אפשר איז געווען א פעהלער וואס מיר האבען אזוי אבסאלוט געגלויבט ענגלאנד, דאס דארף מען רעווידירען, דערפאר האט חיים ווייצמאן וועלכער האט אונז געפיהרט אויף דעם דאזיגען וועג — בלויז אויף דעם וועג — געמוזט אוועקגעהן. נישט ער האט באנקראטירט. נאר די וועלכע ער האט געגעבען אנ'אומבעגרענצטען קרעדיט.

עוואלוציע פון די יוד. נעמען אין פראנקרייך
פון אנ'„איזראעליט" ווערט א „יוד"
קארעספאנדענץ פון פאריז

דער נאמען „איזראעליטס" לעבט נאך היינט צו טאג. זייער בעדייטונג און פערשפרייטקייט פערקלענערן זיך אבער פון טאג צו טאג. דאס איז שוין מעהר נישט קיין אלגעמיינע און געוועהנליכע בעצייכענונג פון דעם פראנצויזישען יודענטום אינ'ם טאג־טעגליכען לעבען. דער נאמען ווערט אנגעווענדעט נאר בנוגע א פערהעלטנישמעסיג קליינער גרופע פון גאנץ אסימילירטע און אסימילאטאריש־געשטימטע פראנצויזישע יודען.

אין משך פון די לעצטע פאר צעהנדליג יאהר האט דאס בירגער־רעכט בעקומען אנ'אנדער בעצייכענונג „זשואיוו" פאר אנ'אלטמאדישען „איזראעליט" איז דאס ווארט נאך מיט א קורצער צייט צוריק געווען א זידעלווארט. א בעליידיגונג. עס האט אין זיינע אויערען געקלונגען עפעס פלעבעאיש, עס האט פאר איהם געשמעקט מיט געטא. אבער דער מאדערנער יודישער געדאנק האט דעמאנסטראטיוו פראפאגאנדירט דאס ווארט „זשואיוו" און האט פאר איהם געקעמפט. די ערשטע פראנצויזיש־יודישע זשורנאלען וואס האבען פאר זיך אויסגעוועלט דאס ווארט „זשואיזו" אלס קעפעל זענען געווען א מין רעוואלוציע אין דעם יודישען און צום טייל אויך אין פראנצויזישען עפענטליכען לעבען. עס איז געווען א פולשטענדיגער ברוך מיט דער אלטער בכבודיגער טראדיציע, אנ'אנזאג פון נייע געזעלשאפטליכע שטימונגען. ביים היינטיגען טאג איז דאס ווארט „זשואיוו" וואס האט נאך גאר נישט לאנג געקלונגען ווי א מין רעוואלוציע, שוין געווארען א וואכעדיגע זאך. א זעלבסטפערשטענדליכע בעצייכנונג פאר אלץ, וואס איז יודיש, וואס איז פערבונדען מיט יודישע פראגען און אינטערעסען. די יודען בענוצען זיך מיט דעם ווארט, די פראנצויזען זעהען אין דעם נישט קיין יודישען „סעפאראטיזם" אין דעם ווארט זוכט מען שוין נישט קיין לויב און נישט קיין בעליידיגונג. — „זשואיוו" איז א יוד. און עס איז גאר נישטא וועגען וואס צו ריידען. דאס ווארט בעצייכענט אין דעם אלגעמיינעם שפראך געברויך אי אנ'עכט־פראנצויזישען יוד, אי אנ'אריינגעוואנדערטען.

אין די גאר לעצטע יאהרען האט זיך אויף דער אויבערפלאך בעוויזען א גאר נייער אויסדרוק. ער איז אינערליך פרעמד דער פראנצויזישער שפראך, און האט אייגענטליך נישט געזאלט האבען קיין שום שאנסען זיך אריינצובירגערען אין דעם פראנצויזישען שפראך־געברויך. ער האט אבער דאך שוין דעראבערט בעדייטענדיגע פאזיציעס און זיין פערשפרייטקייט וואקסט פון יאהר צו יאהר. דאס איז אונזער מזרח־יודישער נאמען „יוד".

דאס ווארט „יוד" האבען אריינגעבראכט אין פראנקרייך די נאך־מלחמה'דיגע מזרח־יודישע אימיגראנטען, און גאר נישט צופעליג האט דער דאזיגער אויסדרוק געהאט א שנעלען דערפאלג אין דער פראנצויזישער וועלט. פאר די דאזיגע נייע אימיגראנטען האבען זעלבסטפערשטענדליך נישט געפאסט נישט דער אלטער נאמען „איזראעליט", נישט דער נייער נאמען „זשואיוו". צו אייגענארטיג זענען געווען די גאנצע פיזיאנאמיע. די שפראך, דער לעבענס־שטייגער, די גאנצע מענטאליטעט פון די נייע יודישע אימיגראנטען, כדי מען זאל די דאזיגע נעמען קענען מעכאניש אנווענדען בנוגע זיי; און עפעס פון זיך אליין, אויף א נאטירליכען אופן איז אויפגעשוואומען דאס ווארט „יוד". אזוי האבען זיך אליין אנגערופען די נייע יודישע אימיגראנטען, אזוי האט מען אנגעהויבען זיי אנצורופען אין די פראנצויזישע קרייזען, דאס זענען „יודען" און זייער שפראך איז „יודיש", די ווערטער קלינגען, אמת, עקזאטיש פאר'ן פראנצויזישען אויער, אבער אויך דער גאנצער אביעקט איז אנ'עקזאטישער, די פראנצויזען האבען א שוואכקייט צו אלץ וואס איז אביסעל עקזאטיש, און אין דער לעצטער צייט קען מען אלץ אפטער לייענען אין די צייטונגען, הערען אין געשפרעכען דאס ווארט „יוד", און אין א ריין־פראנצויזישער פראגע געברויכט מען דעם דאזיגען פרעמדען ווארט ווי א זעלבסטפערשטענדליכקייט, ווי א היפוך צום ווארט „גוי", וואס האט אויך בעקומען א בירגער־רעכט אין דעם פראנצויזישע" שפראך־געברויך. פאראיאהרען איז דערשינען א ראמאן פון שרה לעווין „א, מאן גוי" („א, מיין גוי!"). און אין עטליכע חדשים ארום איז פערעפענטליכט געווארען אזוי צו זאגען אנ'ענטפער־ראמאן אונטער דעם קעפעל: „א, מאן יוד!" („א, מיין יוד!"). און ביידע ראמאנען האבען געהאט א גרויסען דערפאלג און א גוטען טיראזש, און קיינער האט זיך נישט געוואונדערט און האט נישט געפרעגט קיין קשיות וועגען דעם, וואס איז א „גוי" און וואס איז א „יוד". די פראנצויזען ווייסען דאס איצט שוין גאנץ גוט.

דאס ווארט „יוד" ווערט נאר נישט אנגעווענדעט בנוגע דעם גאנצען פראנצויזישען יודענטום פון דעם ווערטערבוך פון דער פראנצויזישער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע קענט איהר דעם ווארט „יוד" נאך נישט געפונען, אבער אינ'ם לעבען האט עס שוין דעראבערט זיין פלאץ, און עס איז נישטא קיין שום ספק אין דעם, אז אין דער קומענדיגער אויסגאבע פון דעם אקאדעמישען ווערטערבוך וועט שוין דאס ווארט „יוד" יא פיגורירען.

עס איז פערהאן נאך א פירטער אויסדרוק, וואס בעצייכענט א יודען אין פראנקרייך: „יופען". דאס איז שוין אנ'אויסגעשפראכענער זידעל־ווארט, ווי „זשיד" אין רוסלאנד. און עס וואלט געווען נאאיוו אפצולייקענען אז אויב נישט דאס ווארט „יופען" גופא, טא לכל הפחות יענע אנטיסעמיטישע שטימונגען, וועלכע האבען דאס ווארט געבוירען און וועלכער האט בעקומען אין דער לעצטער צייט אלץ א גרעסערע פערשפרייטקייט ביי דעם פראנצויזישען עולם. די נייע יודישע אימיגראנטען זענען ביי א געוויסען טייל פון דער פראנצויזישער בעפעלקערונג גרויס אין די אויגען, רופט ארויס א פיינדליכע רעאקציע, און אנטי־יודישע אינצידענטען ברעכען אויס אלץ אפטער דא און דארט, דאס איז דערווייל נישט קיין אויסגעשפראכענער און בעוואוסזיניגער קאמפערישער אנטיסעמיטיזם. דאס איז אבער א סימפטאמאטישער אנזאג פאר קינפטיגע מעהר ערנסטע קאנפליקטען.

אט איז, למשל, א גרויסער קאפע אויפ'ן פלאס רעפובליק, א יודישער צענטער, אין דעם קאפע פערזאמלען זיך זעהר אפט יודישע הענדלער און האנדווערקער, טרינקען א גלאז קאפע, כאפען א שמועס. דער קאפע עקזיסטירט אין א גרויסער מאס פון דער יודישער קליענטור. און נישט קוקענדיג אויף דעם, האט דער בעל־הבית פונ'ם קאפע, בעת א קליינעם אינצידענט צווישען א יודישען קליענט און א קעלנער פלוצלונג דערקלערט:

— איך האב גענוג יודען אין מיין קאפע!

— וואס איהר לייזט ווייניג פון די יודען? — האט מען איהם געפרעגט־

— יא. די יודען וויל איך מעהר נישט האבען אין מיין קאפע.

די יודען האבען איהם צוליב געטון און האבען דערקלערט דער קאפע א באיקאט. דער בעל־הבית האט גרויסע היזקות פון דעם באיקאט. ער וויל אבער בשום אופן נישט נאכגעבען. ער איז גרייט צו בעצאהלען פאר זיין יודען־פיינדליכקייט.

אדער אט איז אנ'אנדער פאל, אין אנ'אונטערנעהמונג, וואס פערדינגט זאלען אויף חתונות און אנדערע פייערונגען, האבען יודען זעהר אפט געדונגען לאקאלען, אין איין אוונד זענען דארט פארגעקומען עטליכע יודישע חתונות. די יודישע געסט זענען נישט געווען צופרידען מיט דער בעדינונג, און האבען זיך בעקלאגט ביי דער באלעבאסטע, יענע האט רוהיג דערקלערט, אז זי וויל בכלל נישט סערווירען די „סאל זשואיוו" („שמוציגע יודען"). עס איז געווארען א טומעל, די יודען האבען אנגעהויבען שטורמיש צו פראטעסטירען. זי האט זיך אבער נישט דערשראקען און האט געטענה'ט איהרס:

— איך וויל נישט האבען „סאל יופענס" („די שמוציגע זשידעס")!

פאריזער תושבים בעהויפטען אז אזעלכע און עהנליכע אינצידענטען ברעכען אויס אלץ אפטער ביי פערשידענע געלעגענהייטען, און עס איז פערהאן א גרונד מורא צו האבען אז די עוואלוציע פון די יודישע נעמען איז אין פראנקרייך נאך נישט פערענדיגט: דעם „איזראעליט" האט געירשנט א „זשואיוו", נאך איהם איז געקומען דער „יוד", און אפשר האלט עס דערביי, אז אויך דער „יופען" וועט בעקומען א געפעהרליכען בירגער־רעכט אין דעם פראנצויזישען שפראך־געברויך.

י. שעכטמאן.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 23 אקטאבער, א' מרחשון תרצ"א

אקטאבער
זון-אויפגאנג 5.55
זון-אונטערגאנג 5.49

צו די וואהלען אין סיים און סענאט

וואהל-קאמיטעט פון בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען ביי דער ארבייט

דער וואהל-קאמיטעט פון דער ליסטע 17 ענטוויקעלט א לעבעדיגע טעטיגקייט. א גאנצע וואך פערזאמלונגען אין די יוגענד-ארגאניזאציעס, ביז איצט זענען שוין מאביליזירט געווארען ביז 5 טויזענד יוגענדליכע פון אלע ציוג. ארגאניזאציעס.

נעכטען אווענד זענען פארגעקומען פערזאמלונגען: אין „צעירי-מזרח" ביי די אקאדעמיקער ווי אויך אין „גוש עבודה". איבעראל זענען געקומען הונדערטער מיטגלידער, עס האבען גערעדט די פארשטעהער פון די ארגאניזאציעס ווי אויך פארשטעהער פון וואהל-קאמיטעט, עס זענען אנגענומען געווארען רעזאלוציעס צו מאביליזירען אלע חברים אין רשות פון וואהל-קאמיטעט פאר דער ליסטע 17, די יוגענדליכע מיטגלידער בעזוכען שוין די לאדזער יודישע בעפעלקערונג און פערטיילען די אויפרופען פון די ליסטע 17.

פון וואהל-קאמיטעט 17 טיילט מען אונז מיט. אז די ידיעה אין א ווארשאווער צייטונג, זענען פסלען די ליסטע 17

אין קאליש

אויף וועלכער, עס פיגורירט דער ערשטער קאנדידאט ב. רוס איז אויסגעוויזען פון פינגער.

פאלקיסטען

טיילען אונז מיט, אז די ידיעה דאס ס'איז כלומרשט געקומען צו אן אויסגלייך צווישען דער אגודת מיט די פאלקיסטען איז נישט ריכטיג, די פאלקיסטען וועלען גיהן צו די וואהלען בעזונדער.

אויך די ידיעה, אז די לאדזער ליסטע איז כלומרשט געפסלט געווארען שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט, ווייל די הויפט וואהל-קאמיסיע וועט ערשט אויף איהר זיצונג זונטאג דעם 26 ד. ח. ענטגילטיג פעסטשטעלען דעם גורל פון די איינגעטראגענע ליסטעס.

א בריף אין רעדאקציע

זעהר געעהרטער הער רעדאקטאר!

איך בעט אייך צו געבען פלאץ אין אייער חשובער צייטונג פאר די פאלגענדע ערקלערונג, פאר וואס איך דאנק אייך פאראויס.

אין ארגאן פון הויזבעזיצער פעראיין, פיעטריקאווער 46 איז געווען אפגעדרוקט א נאטיץ וועגען וואהל-ענינים, וועלכע ענטהאלט פון אנהויב ביז'ן סוף טענדענציעז-פערדרייטע טאטזאכען:

1) עס איז נישט אמת אז פון לאדז זענען אנגעקומען פראטעסטען געגען מיין קאנדידאטור צו דער צענטראלע פון „בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען". דאגעגען איז אמת, אז א געוויסע אין די קרייזען פון די הויזבעזיצער גוט בעקאנטע פערזאן, ווי מ'קאן זיך משער זיין דער מחבר פון דער דערמאנטער נאטיץ, איז געקרעכט דורך, מיין קאנדידאטור אויס רייך פערזענליכע מאטיווען, וועלכע האבען מיט די ענינים פון די הויזבעזיצער גארנישט געמיינזאמעס.

2) עס איז נישט אמת, אז איך זאל האבען וויען עס איז צוגעזאגט דעם הויזבעזיצער-פעראיין צו פערטרעטען זיינע אינטערעסען און אז איך זאל האבען מיין הבטחה נישט געהאלטען, דאגעגען איז אמת, אז ביי די לעצטע וואהלען פון שטאט-ראט האט די אויבענדערמאנטע פערזאן פארגעשלאגען אונזער וואהל-קאמיטעט, אז דער הויזבעזיצער-פעראיין, פיעטריקאווער 46, וועלכער בעשטעהט פון בלויז יודען, וועט שטימען פאר אונזער ליסטע, אויב צוויי מיטגלידער פון פעראיין וועלען אויסגעוועהלט ווערען אין די מאגיסטראט - קאמיסיעס. איך האב אויסדריקליך ערקלערט די צוויי דערמאנטע הערען, אז די יודישע פראקציע קאן זיך בשום אופן נישט פערנעהמען מיט די אינטערעסען פון די הויזבעזיצער, ווייל דאס איז נישט איהר אויפגאבע, דער „בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען" האט די אויפגאבע צו פערטיידיגען דעם גאנצען קאמפלעקס פון די יודישע פראגען, אין גלויב נישט, אז די יודען וועלכע געהערען צום הויזבעזיצער פעראיין, פיעטריקאווער 46 — און דאס זענען דאך געוויס 100% פון די מיטגלידער — זאל בשיט האבען קיין פערשטענדניש פאר קיין שום יודישע בויטען, אזוי ווי עס טוט דער פערמוטליכער מחבר פון דער נאטיץ, וועלכער גיט זיך דערצו נאך אויס פאר א נאציאנאלען יוד. —

מיט דרך-ארץ

(—) דר. ראזענבלאט.

רעגיסטראציע פון יאהר-גאנג 1910

היינט דאנערשטאג ד. 23 אקטאבער דארפען זיך אין דער פאליציאיש-מיליטערישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212 רעגיסטרירען די געבוירענע אין 1910 יאהר וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

I. J. R.

און פון 11 פאליציי-קאמיסאריאט

M. N. O. P. R. S.

ביים רעגיסטרירען זיך דארף מען מיטברענגען א פאס, א מעטריקע אדער אן אנדער דאקומענט, א שול-צייגניש. האנדווערקער דארפען אויך צושטעלען א צעך-צייגניש.

פערזאנען, וואס קענען נישט בעווייזען זייער אנגעהעריגקייט צו א פרעמדער מלוכה מוזען זיך אויך רעגיסטרירען.

ארבייטער אריינגעפאלען אין קאכענדיג וואסער

(א) אין שטיינערטס פאבריק (פעטרקאווער 276) איז דער 26 יאהריגער ארבייטער אנדזשיי טווארדאווסקי, וועלכער איז געווען בעשעפטיגט אין דער דרוקעריי-אפטיילונג אריינגעפאלען אין קאכענדיג וואסער. מ'האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין קרייז-שפיטאל אויף זאגניקאווא.

צוזאמענשטויס פון צוויי טאקסובקעס

(פ) נעכטען ביינאכט ארום 1 א זייגער האבען זיך אויף רוג טווארנאווא און פשעיאזד צוזאמענגעשטויסען 2 טאקסובקעס. ביים צוזאמענשטויס זענען אויסגעהאקט געווארען די שויבען אין ביידע טאקסובקעס און די פאסאזשירע זענען פערוואונדעט געווארען מיט'ן גלאז, די פאגאטאווע האט זי ערטיילט הילף.

דער שאפער קריישעווסקי איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט.

קאנסטאנטינער און סטריקאווער מאגיסטראטען

ווערען ליציטירט פאר חובות

(פ) א רייה מאגיסטראטען פון קלענערע שטעט אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע האבען רערלאזט זייערע וועקסלען צו פראטעסט. די קרעדיטארען האבען איצט בעשטימט ליציטאציעס און די מאגיסטראטען — אין סטריקאוו אויף דעם 30 ה. ח. און אין קאנסטאנטין — אויפ'ן 4 נאוועמבער.

ס'וועלען ליציטירט ווערען די בירא-איינריכטונגען פון מאגיסטראט.

רעגולאציע, צוריקגעשטעלט אין סוחרישע עהרע

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

מוריצי יאקובאוויטש קאנפעקציע אויסארבייטונג (נאוואמייעסקא 17 איז דעם 22 מערץ ערקלערט געווארען פאר באנקראט פונ'ם 15 דעצעמבער 1929 י. דעם 12 יולי איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען, אויף וועלכער די בעהערדע האט אנגענומען דעם פארשלאג צו בעצאהלען 15 פראצ. פון די חובות אין דריי ראטעס: די ערשטע איז א יאהר ארום און די אנדערע 2 יערע האלבען יאהר שפעטער.

8 קרעדיטארען האבען דעקלארירט אן אפאזיציע. דאס געריכט האט די אפאזיציע אפגעווארפען דער אויסגלייך איז בעשטעטיגט געווארען און יאקובאוויטש איז צוריקגעשטעלט געווארען אין זיין סוחרישער עהרע.

* * *

אין אקטאבער 1927 האט ריטשארד עבערלינג אנגעקלאגט די אקציע-געזעלשאפט מ. ריצי טורמאן אויף 3500 דאלאר, וואס איז איהם געקומען פאר ארבייט. עבערלינג איז פונ'ם 15 מערץ 1927 געווען בעשעפטיגט אין דער פירמע אלס דירעקטאר אין דער פאבריק און האט געוואלט בעקומען 200 דאלאר א חודש. די פירמע איז עבערלינגען געבליבען שולדיג 3500 דאלאר, וואס זי האט איהם בעשטעטיגט אין א בריף. עבערלינג האט די פירמע אנגעקלאגט אין געריכט און דעם 17 יאנואר 1929 איז פארגעקומען דער פראצעס. אויפ'ן פראצעס האט דער פערטרעטער פון דער פירמע, נע'טענה'ט, אז דעם אפמאך האט געשלאסען טומאן פערזענליך, נאך איידער ער האט געגרינדעט די אקציע-געזעלשאפט און די אקציע-געזעלשאפט איז דערבער נישט פעראנטווארטליך פאר'ן חוב, לויט אקט פון דער אקצ. געזעלשאפט איז טאקע מוריצי טורמאן געווען פערפליכטעט צו דעקען זיינע חובות פון זיינע פריוואטע מיטלען.

דאס געריכט האט די אנקלאגע פון עבערלינג אפגעווארפען און עבערלינג האט דעם ענין איבערגעטראגען אין אפעלאציע-געריכט.

דאס אפעלאציע-געריכט האט עבערלינגען צוגעמשפט דריי טויזענד דאלאר און פאר געריכטס קאסטען.

—=[][][]=—

שווינדלער, פערשטעלען זיך פאר בעאמטע

און „מאהנען-איין" פאר פארמאליטעטען ביים איינקאסירען דאלארובקע-געווינסען

צו אברהם שלימער לוטאמירסקא 36 זענען אריינגעקומען 2 קריסטליכע יונגעליט, מיט טעקעס אונטער די הענט און זיך געפרעגט אויף איהם. ווען מ'האט זיי געזאגט, אז ער איז נישטא אין דערהיים האבען זיי געהייסען שיקען נאך איהם. דערווייל האבען זיי דערצעהלט, אז זיין דאלארובקע האט געוואונען 10 טויזענד זל. און אז ער דארף אויסצאהלען א פארמולע פרי צו בעקומען דאס געלד צוגעשיקט א היים.

דערווייל איז שלימער געקומען א היים. האבען די „בעאמטע אויסגעפילט עפיס א פארמולאר, געשריבען, נאטירט און אויסגערעכענט, אז זיי קומט 23 זל. מיט 20 גראשען פאר אויסגאבען און האבען אויף דעם בעטראג אויסגעשטעלט א קוויטונג, ערקלערענדיג אז אין א פאר טעג ארום וועט אנקומען דער געווינס. ווען ס'איז ארויך א פאר טעג און דער געווינס איז נישט אנגעקומען איז שלימערס פרוי ארויף אין פ. ק. א. זיך נאכפרעגען אויף דעם געווינס, נאטירליך אז מ'האט איהר דארט ערקלערט, אז די מעשה איז א שווינדעל און די „בעאמטע" האבען אויסגענארט די 23 זל.

שלימער האט שוין געמיינט, אז דערמיט האט זיך דער ענין פערענדיגט. אבער ס'זעהט אויס די 23 זל. האבען אנגעשמעקט די בעאמטע און נעכטען זענען זיי געקומען נאך אמאל. איינער פון זיי, סטעפאן טשעכאווסקי (נארוטאוויטש 50) מיט דער טעקע אין האנד, האט דערצעהלט, אז ער האט שוין בעקומען א מיטטיילונג דאס ס'ווערט שוין א רויסגעשיקט דאס געווינס און אז מ'דארף איצט איינצאהלען 500 זל. עווענטועל קען דאס געלד איינגעצאהלט ווערען אין 2 ראטעס, פרוי שלימער, וועלכע האט שוין געוואוסט, אז די „בעאמטע" זענען שווינדלער, האט די זאך גענומען כלומרשט ערנסט און האט א וואונק געטאן די קינדער. מ'האט געשיקט נאך שלימערן און ווען ער איז געקומען האט מען די חברה פערבעטען אין דריטען קאמיסאריאט.

אויפ'ן וועג האבען זיי איבערגעלאזט די טעקע און אנטלאפען. די פרוי און די קינדער פון שלימער האבען געמאכט א גוואלד, ס'זענען זיך אנגעלאפען די קצבים פון די ארומיגע יאטקעס און ווען זיי האבען זיך דערוואוסט וועגען וואס ס'האנדעלט זיך האט מען געכאפט דעם „בעאמטען" און איהם גוט אנגעבראכען די ביינער. ער האט זיך ארויסגעריסען און אנטלאפען.

דערווייל זענען די שלימער אוועק אין 3-טען קאמיסאריאט און דארט איז צוזאמענגעשטעלט געווארען א פראטאקאל בעצ'ן צוזאמענשטעלען דעם פראטאקאל איז דער „בעאמטער" אנגעקומען, מ'האט איהם פערהאלטען און אפגעשיקט אין אויספארשונגס-אמט.

וועגען די 2 קינדער, וואס זענען געבליבען אויף הפקר

וואס ערקלערט דער פאטער פון די קינדער

נעכטען איז צו אונז אין רעדאקציע געקומען דער פאטער פון די 2 קינדער וואס זענען געבליבען אויף הפקר און דערצעהלט פאלגענדעס:

צווישען איהם, יחיאל טושינסקי מיט זיין פרוי זענען זייט א צייט ענטשטאנען סכסוכים. זיי זענען זיך צוגאנגען טושינסקי האט די פרוי געראפען צו א מורה הוראה אבער זי האט נישט געוואלט געהן, פערקעהרט זי האט אנגעשטעלט וואזילע יונגען, וועלכע האבען איהם א פאר מאל געשלאגען.

טושינסקי לייקענט די מעשה, וואס זיין פרוי דערצעהלט וועגען איהם און רחל ק. טושינסקי האט די גאנצע צייט געצאהלט אויף אויסצוהאלטען די קינדער 15 זל. א וואך. דאס האבען בעשטעטיגט צוויי יודען וואס ארבייטען מיט איהם צוזאמען ביי פראפעסארקי, איינער פון זיי דוד בלושטיין (פאדשעטנא 15) האט יעדע האך ביז'ן 10 אקטאבער אויסגעצאהלט דער פרוי 15 זל. מעהר צאהלען האט טושינסקי נישט געקענט, ווייל ער פערדינט נישט פיל און נישט אלע מאל האט ער ארבייט א גאנצע וואך. זומער זענען די קינדער געווען אין „וויענאווא נורא" און דער פאטער האט פאר זיי געצאהלט.

מוצא יו"ט האט מינדעל טושינסקא געקומען א פלעשעל זאלץ זויער, און מיטגענומען מיט זיך דאס יונגעל, אפגעהיט איהר מאן ווען זי האט איהם געטראגען אויף פאלנאצנא, האט זי אויף איהם אויסגעגאסען דאס פלעשעל זי האט איהם פערברענט דאס היטעל און דעם אנצוג און פערשפריצט דאס פנים, מ'האט איהם ערטיילט הילף אין דער אפטייק אויף פולנאצנא 16. וועגען דעם ענין ווערט איצט געפיהרט אן אויספארשונג.

זייט דאן האט טושינסקי אויפגעהערט צו צאהלען פאר די קינדער, ער איז אויך איצט גרייט זיי אפצוגעבען ערגיץ, אבער מ'פערלאנגט פון איהם 20 זל. א וואך, אזוי פיל קען ער נישט צאהלען און ער פערלאנגט, אז די מוטער, וועלכע פערדינט, זאל אויך צאהלען 5 זל. א וואך.

די מוטער, דערצעהלט הר' טושינסקי איז אוועק, ערשליסענדיג די שטוב און איבערגעלאזט די קינדער אויף הפקר. ווער ווייסט אין וואו איז שולדיג דערין? טושינסקי האלט, אז די פעראנטווארטליכקייט פאר אלעם טראגט די מוטער, וועלכע איז שולדיג אין אלעם.

דארפישע פראטעסטען

(מיט און אהנע פראטעסט)

ווערען שנעל און פינקטליך איינקאסירט דורך די איבערגעגעבענע ביטשריפט-ביורא

„POLPRAW"

נארוטאוויטשא 1, טעל. 170-01

די איינקאסא פון פראטעסטען ווערט ערלעדיגט מיט שנעלע פערבינדונג מיט א ספעציאלער.

יוד. קונסט-טעאטער אין פוילן
דירעקטאריום
פון די פארבאנד-טעאטערן
בעזעלש. דיר.: שטאקפעדער
לייטער: א. בוזמאן

לאדז.יוד. קאמער-טעאטער
בילעטער אין ווייסען זאל
„מאנטייפעל זאבאדניא 43
„אדרט"
קיגסטל. לייטער:
משה בראדערזאן.

היינט דאנערשטאג 1 פארשטעלונג
9.15 אין אווענד.

גוט מארגען, קאוע!...

אין 2 טיילען, 12 בילדער.

אנסאמבל לויט'ך א. ב. פ ר ו י ע ן: זיסעל-גירל, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן, אסתר ראזען, אלא שליפקאוויטש. מענער: שמואליק גאלדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטעל קאן יעקב ריינגלאס, ישראל שומאכער, י. שיפער.

טעקסטען: מ. בראדערזאן, משה נאדיר, י. אבערזשאנעק מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאן און פאלקס-מעלאדיען דעקאר. און קאסטיומען: י. ברוינער און ה. ווינטרויב. מוזיק-לייטער—ה. רובין, רעזשי—דזשיגאן, שומאכער. בינע-איינפעקטער—מ. קאן, ליכט-עפעקטען—יעראן.

מארגען, פרייטאג – 2 פארשטעלונגען:
אנהויב 7.45 און 9.45 אווענד.
שבת - 3 פארשטעל.: 4, 7.45 9.45 אוו.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג.

געקומען „קויפען" א רעוואָלווער
און דערשאָסען דעם פערקויפער
געהיימנישפולער מאָרד אין די פאַמיליען-הייזער אויף נאַוואַ

(ב) אויף נאַוואַ 18 אין די פאַמיליען־הייזער „גהאַ" האָט מיט זיינער אַ פריינדין געוואוינט דער 46 יאָהריגער אַלמן וואָלף וויאַנזאַווסקי, מיט אַנדערע האַלבען יאָהר צוריק האָט וויאַנזאַווסקי אויפגעהערט צו אַרבייטען אין דער גלאָזהיטע און פלעגט באָרגען געלד אויף צינזען און אונלעגאַל פערקויפען שנאַפּס. אַ געוויסער קורעק האָט ביי וויאַנזאַווסקין פער'משכנט אַ ברילינג און האָט איהם נישט אויסגעקויפט. נעכטען אין דערפריה איז קורעק מיט נאָך אַן'אומבעקאַנטען געקומען צו וויאַנזאַווסקי'ן אויסקויפען דעם פערמשכנטען רעוואָלווער. וויאַנזאַווסקי וועלכער איז געלעגען אָנגעטאָן אויפ'ן בעט'ל האָט געבעטען די פרוי צו בעוויזען דעם רעוואָלווער. זיי זענען אָבער נישט דערגעקומען מיט'ן פרייז און די בעזוכער האָבען זיך געזעצט בעים בעט'ל און ווייטער געפיהרט דעם שמועס, דערביי האָט איינער פון די געסט בעוויזען זיין רעוואָלווער און מאַניפולירט מיט איהם, דערווייל האָט דער רעוואָלווער אויסגעשאָסען און געטראָפען וויאַנזאַווסקין אין האַלז. די קויל איז אַרויס דורכ'ן קאָפּ און געטראָפען אין קישען, ביידע בעזוכער זענען אַנטלאָפען, מ'האָט באַלד אַרויסגערופען די פאָליציי און פאָגאָטאָוויע, איידער די פאָגאָטאָוויע איז אָנגעקומען איז וויאַנזאַווסקי געשטאָרבען.

די פאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג נאָך קורעק'ן מיט זיין געהיימנישפולען שותף וואָס מע האָט אַרויסגעשיקט שטעק־בריף.

אפגעגאַרטער מאַן דערשטעכט זיין פרוי
נאָכ'ן אַרויסגעהן פון טורמע

(2) אויף זגערושער 118 האָט געוואוינט די פאַמיליע אַשמיאַלאָווסקי. מיט אַ האַלב יאָהר צוריק איז אַשמיאַלאָווסקי פאַר אַ גנבה פער'משפט געוואָרען אויף אַ האַלב יאָהר תפיסה. די ערשטע צייט האָט די פרוי איהם געשיקט וואַלופּקעס אין טורמע. די לעצטע דריי חדשים האָט זי איהם אָנגעהויבען פערנאַכלעסיגען און אפילו נישט געקומען צו איהם אין טורמע אויף זעהונגען.

מיט 2 טעג צוריק ווען אַשמיאַלאָווסקי איז אַרויס פון טורמע האָט ער זיך דערוואוסט, אַז זיין פרוי לעבט מיט אַ געליבטען און וויל זיך בעטיהען יועט נען אַ גט מיט'ן מאַן.

אַשמיאַלאָווסקי איז געקומען צו זיך אַהיים און האָט דאָרט אויסגעפאַטשט די פרוי, שפּעטער גענומען פון טיש אַ מעסער און עטליכע מאָל אַריינגעשטאָכען דער פרוי אין ברוסט און פלייצע. די אָנגעלאָפענע שכנים האָבען דעם מאַן ענטוואָפענט און אַרויסגערופען פאָליציי און פאָגאָטאָוויע. ביז די פאָליציי איז אָנגעקומען איז אַשמיאַלאָווסקי אַנטלאָפען. די פרוי האָט מען אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, דער מעסער האָט אָנגעטראָפען די לונגען, דער צושטאַנד פון פרוי אַשמיאַלאָווסקאַ איז אַ געפעהרליכער און ס'איז נישט זיכער צו זי וועט בלייבען לעבען.

אַרעסטירט שאַפּענפּעלער

(ב) אויף זיעלאָנאַ 43, אין געוועלב פון זעליג פשעטשאָווסקי זענען אַריינגעקומען צוויי דאַמען קויפען האַפּט-אַרבייטען. דערווייל איז אַריינגעקומען נאָך עפּיס אַ דאַמע און האָט זיך בעגריסט מיט דער „פרוי דאָקטאָר", וואָס איז ערשט געקומען צו פאָהרען פון פאַריז.

ווען די „דאַמען" זענען אַוועק, האָט מען בעמערקט, אַז ס'פעהלען עטליכע טייערע סערוועטקעס, אַרטיסטיש אויסגעפיהרטע. מ'האָט זיך געלאָזט זיי נאָכיאָגען און אַלע 3 פערהאַלטען. ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס זענען בעקאַנטע גנב'טעס יוזעפע און יאַנינאַ גאַידאַם (מושינסקאַ 6) און עווא טאָמאַשעווסקאַ (פאַביאַניצער שאָסע 41). מ'האָט זיי אַרעסטירט און אָפּגעשיקט אין דער טורמע אויף קאָפּערניקאַ.

לוין-סכסוך אין דער ב'יצער טעקסטיל-אינדוסטריע

אין ביליץ פלעגען אַלעמאָל די אָפּמאַכען צווישען די טעקסטיל-אַרבייטער געשלאָסען ווערען סעפּאַראַט פון די לאָדזער, וואָס זענען געווען גילטיג פאַר גאַנץ פוילען. לעצטענס איז דאָרט געקינדיגט געוואָרען דער אָפּמאַך מיט די אַרבייטער און די אינדוסטריעלער האָבען פערלאַנגט, אַז ס'זאָל אָנגעשאַפט ווערען דער פונקט 1154 פון עסטרייכישער געזעצבוך, לויט וועלכען די אַרבייטער אויף דער צייט פון זייער קראַנקהייט פלעגען בעקומען צוגעצאָהלט צו זייערע לוינען. די אַרבייטער זענען דערויף נישט מסכים געווען און די אונטערהאַנדלונגען דויערען דערווייל.

מ'דאַרף זיין א פאגאנין!
כדי נישט צו זעהען דעם שענסטען קלאַנג-פילם
„POGANIN“
און צו הערען, ווי וואונדערשעהן עס
זינגט „פאַגאַנינ'ס ליבעס-ליד"
Ramon Novarro

היינט און פאלגענדע טעג!
צום ערשטען מאָל אין לאדז!
די פרעכטיגסטע קרעאַציע פון טראַגיש פערשטאָרבענעם מייסטער פון דער מאַסקע
LON CHANEY
אין קלאַנג-מייסטער-ווערק א.נ.
גאָט'ס ביטש
לעבענס-דראַמע אויפ'ן גרונד פון קאַמף פון דער פאָליציי מיט פערברעכער „אונטערוועלט-מענשען" פון די גרויסע שטעדט טשיקאַגאָ און ניו-יאָרק
אין די הויפט-ראָלען:
Anita Page i Mage Busch.
אויסער'ן פראָגראַם: פרעכטיגע קלאַנג-קאָמעדיע „Wszystko na opak" מיט די בעסטע אַמעריקאַנער Laury i Hardy
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאָכמיטאָג. שבת, זונטאָג און יום-טוב 14 אַ זייגער בייט.

אַפּטייקען
די היינטיגע נאַכט דיזשורען

(ב) אַנטאַנעוויטש (פאַביאַניצקאַ 50), מאַלעוויטש (פּיעטרקאָווער 25), קאָספּערקעוויטש (זגערזשער 58), ראָזענבלום (אַלעקסאַנדראָווער 16), שטעכער (פּיעטרקאָווער 67), פּעלצער (בוטשינ... 54), טראַקאָווסקאַ (בושעשינער 56).

2-טער רעפעראַט פון וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי

היינט דאָנערשטאָג, 8-30 אָוונד וועט אין פילהאַרמאָניע זאַל האַלטען א רעפעראַט דער פיהרער פון די רעוויזיאָניסטען, דער שעפער פון ידישען לעגיאָן און גלענצענדער רעדנער ה' וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי אויף ד. ט. ענגלאַנד, אַראַבער און יודען.

אין דעם זעלבען זאַל וועט דעם קומענדיגען זונטאָג 8 אָוונד פאָרקומען א 2-טער רעפעראַט אויף ד. ט. מיט וואָס האָבען מיר זיך פערזינדיגט און וואָס איז דער אויסגאַנג".

יודיש טעאַטער

היינט ווערט נישט געשפּילט, מאָרגען — מיטטערדיגע נאַכטראָלען פון אננא יאַקובאָוויטש און דער הויפּט-ראָל פון סיגאַלס בעקאַנטע פּיעסע „די משוגענע".

„אַררט"

היינט 1 פאָרשטעלונג פון דער פרעכטיגער רעווי אין 12 בילדער, מיט די וואונדערבאַרע דעקאָראַציעס און מתיקות'דיגע מוזיק „גוט מאָרגען קאַזע!"

מיניאַטור-טעאַטער „קאַמעלעאָן"

היינט קומט פאַר די אויסגעצייכענטע רעווי פרעמיערע א. נ. „אַלעס דרעהט זיך" אין 2 טיילען — 16 בילדער. עס נעמט אַנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל פון „קאַמעלעאָן".

ראַדיאָ-פראָגראַם
דאָנערשטאג, ד. 23 אקטאָבער

11.58 צייט-סיגנאַל פון וואַרשאַ און העינאַל פון מאַריאַצקען-טורעם אין קראַקאַ, 12.05 גראַמאָפאָן-פּליטען, 12.35 שול-קאָנצערט פון וואַרשאַווער פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער, 14.00 טאָג-פראָגראַם, קינאָ- און טעאַטער-רעפערטואַר, 14.30 פאָרלעזונג, 15.35 לאַנדוויסענשאַפט (פאָרלעזונג), 16.15 גראַמאָפאָן-פּליטען, 17.05 פאָרלעזונג וועגען אָרגענטינאַ 17.45 נאָכמיטאָג-קאָנצערט, 18.45 פערשידענעס 19.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, פראָגראַם אויף מאָרגען, 19.25 ספּאָרט-קאָמוניקאַט, 19.35 ראַדיאָ-זשורנאַל, 20.00 פעליעטאָן 20.15 טעכנישער שמועס, 20.30 לייכטע מוזיק, 21.30 אוידיציע פון וואַרשאַ, 22.15 פאָרטעפּיאַן-מוזיק פון איטאַליענישע מחברים, 22.50 קאָמוניקאַטען און טאַנץ-מוזיק.

Dr. Rożaner
ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98
נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונד
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

„די קראַנקהייט פון דער גרויסער שטאָט"
מעהר מענשען בעגעהען איצט זעלבסטמאָרד, ווי עס קומען אום פון געפעהרליכע קראַנקהייטען

אין די לעצטע יאָהרען קומען פאַר אַזוי פיל זעלבסטמאָרדען, אַז פערשידענע וויסענשאַפטסלייט און סטאַטיסטיקער פון אַסעקוראַנץ - עקספּערטען האָבען אָנגעהויבען ערנסט צו שטודירען די אורזאַכען וואָס פיהרען צו די זעלבסטמאָרדען, די זעלבסטמאָרדען האָבען זיך פערמעהרט נישט בלויז אין איין לאַנד. איבער דער גאַנצער וועלט איז די צאָהל זעלבסטמאָרדען אין די לעצטע יאָהרען שטאַרק געשטיגען. אַמשטאַרקסטען איז די צאָהל געוואַקסען אין די ציוויליזירטע לענדער.

די אונטערזוכונגען וואָס עקספּערטען פון פערשידענע שטעט האָבען לעצטענס געמאַכט, האָבען אַרויסגעבראַכט איינינע מערקווירדיגע פאַקטען. ערשטענס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די צאָהל פון פרויען־זעלבסטמערדער ווערט גרעסער פון יאָהר־צו־יאָהר. מיט אַ פאַר צעהנדליג יאָהר צוריק האָט עס זעלטען פאַסירט, אַז אַ פרוי זאָל בעגעהן זעלבסטמאָרד, כמעט אַלע זעלבסטמערדער זענען געווען מענער, זיי זענען געווען די יעניגע וואָס זענען צוזדריקט געוואָרען אונטער דעם יאָך פון לעבען. די פרויען האָבען געפיהרט אַ לייכטען לעבען און זיי האָבען זעלטען ווען געהאַט אַן'אורזאַך צו בעגעהן זעלבסטמאָרד.

היינט־צו־טאָג געפינט מען שוין אַ גרויסע צאָהל פרויען וואָס נעהמען זיך דאָס לעבען. אין ענגלאַנד און אין אַמעריקא זענען נאָך די מענער זעלבסטמערדער אין אַ מעהרהייט, אָבער עס האַלט שוין דערביי אַז די פרויען זאָלען זיך אויסגלייכען מיט די מענער אויפ'ן געביט פון זעלבסטמאָרד.

אין יאַפּאַן האָבען די פרויען שוין אַריבערגעיאָגט די מענער אין זעלבסטמאָרדען.

צווייטענס האָבען די אונטערזוכונגען אַרויסגעבראַכט דעם מערקווירדיגען פאַקט, אַז די מעהרסטע זעלבסטמאָרדען ווערען בעגאַנגען דינסטאָג, אַ זייגער 11 אינדערפריה. פסיכאָלאָגען פּרובירען צו געבען אַן'ערקלערונג וועגען דעם, זונטאָג, זאָגען זיי, ווען זיך קיינער נישט בעהמען דאָס לעבען, עס איז אַ טאָג פון רוה. אַ טאָג ווען מען פערגעסט אָן די וואָכענדיגע צרות. ווי פערצווייפעלט איינער זאָל נישט זיין, האָט ער אָבער אַ האָפענונג, אַז די נייע וואָך וועט איהם ברענגען מעהר גליק און מעהר נחת ווי די פערגאַנגענע וואָך און ער וואַרט מיט אומגעדולט אויף דעם מאָנטאָג. ווען דער מאָנטאָג ברענגט איהם אָבער אַלץ נישט קיין גוטעס, ווערט ער אונרוהיג, וואָס עס האַלט געוועהנליך אָן די גאַנצע נאַכט. זיין לעצטע שטיקעל האָפענונג איז אויף דינסטאָג פריה, און ווען אויך דאַן קומט נישט די ישועה פערלירט ער איינגאַנצען דעם מוט און מאַכט אַ סוף צו זיין לעבען.

אַסעקוראַנץ־עקספּערטען האָבען אויסגעפונען, אַז מעהר מענשען קומען אום פון זעלבסטמאָרד ווי פון געפעהרליכע קראַנקהייטען, די סטאַטיסטיקעס בעווייזען, אַז פון זעלבסטמאָרד קומען אום צוויי מאָל אַזוי פיל מענשען ווי פון דער טיפוס־קראַנקהייט זעלבסטמאָרד ווערט פעררעכענט אַלס איינע פון די הויפּט־אורזאַכען פון טויטענפעלע אין אַמעריקא.

די סטאַטיסטיקער האָבען אויסגערעכענט, אַז פון יעדע הונדערט טויזענד מענשען אין אַמעריקא שטאַרבען דרייצעהן פון זעלבסטמאָרד. אין איינינע שטאַטען דערגרייכט די צאָהל זעלבסטמאָרדען ביז אַכצעהן אויף הונדערט טויזענד. דאָס איז אַלץ גערעדט וועגען אַזעלכע וואָס זענען ערפאָלגרייך, אין זייער זעלבסטמאָרד־פערזוך. ווען מען זאָל נעמען אין אַנבעטראַכט די, וואָס מאַכען אַ פערזוך צו בעגעהן זעלבסטמאָרד אָבער זיי זענען נישט ערפאָלגרייך, וואָלט דער פראָצענט געווען אַ געוואַלדיג גרויסער.

די עקספּערטען האָבען אויך אויסגעפונען, אַז מענער זענען בכלל גרעסערע בריות צו בעגעהן זעלבסטמאָרד ווי פרויען. זעהר וועניג מענער ווערען אָפּגעראַטעוועט, און בלייבען לעבען נאָך אַ זעלבסטמאָרד־פערזוך. מיט פרויען איז אָבער אַ פערקעהרטע געשיכטע. זיי זענען אמת'ע פּאַרטאַטשעס ווען עס קומט צו זעלבסטמאָרד און דער רעזולטאַט איז, אַז די מעהרסטע פרויען, וואָס מאַכען אַ זעלבסטמאָרד־פערזוך ווערען אָפּגעראַטעוועט און זיי בלייבען לעבען.

די מעהרסטע זעלבסטמאָרדען קומען פאָר אין גרויסע שטעט. אַ סך מענשען קענען נישט פערטראָגען דעם הו־האַ פון דעם גרויס־שטעטישען לעבען. זיי ווערען מיד, עס וואַקסט זייערמאָס דאָס לעבען און זיי בעגעהן זעלבסטמאָרד. דערפאַר ווערט טאַקע זעלבסטמאָרד אָנגערופען „די קראַנקהייט פון דער גרויסער שטאָט".

די אורזאַכען וואָס פיהרען צו זעלבסטמאָרדען זענען פערשידענע. עס זענען דערביי פערהאַן אַ סך קוריאָזען, איינינע בעגעהען זעלבסטמאָרד צוליב אורזאַכען, וואָס שיינען צו זיין אַזוי אומבעדייטענד, אַזוי לעכערליך. די בעריהמטע פראַנצויזישע אַקטריסע און מערקווירדיגע שעהנהייט רעגינע פלאַר איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד נאַכדעם ווי איהר האָט זיך געחלומט, אַז אַ געהיימער געליבטער האָט זי געראָבט צו זיך אויף יענער וועלט. די בעריהמטע לאָנדאָנער שעהנהייט אַלמאַ סטין, די טאָכטער פון דעם גרויספירשט רודאָלף פון עסטרייך, איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד ווייל איהר האָט זיך געדוכט אַז זי הערט די שטימע פון איהר פערשטאָרבענער מוטער וועלכע רופט זי צו זיך. די מעהרסטע זעלבסטמאָרדען ווערען אָבער בעגאַנגען אָדער צוליב שלעכטע פינאַנציעלע אומשטענדען אָדער צוליב אומגליקליכער ליבע. געוועהנליך זוכען די זעלבסטמערדער אַ לייכטען טויט. די מעהרסטע קלייבען אויס גאַז אַלס אַ זעלבסטמאָרד־מיטעל, ווייל דאָס ווערט רען איינגעשלאָפען און ווערען פערסמט. אַנדערע קלייבען זיך אויס דעם טויט אַרונטערשפּרינגענדיג פון אַ הויכער געביידע, עס זענען אָבער אויך פערהאַן פאַלען, וואו זעלבסטמערדער קלייבען אויס די משונהדיגסטע מיטלען, צו מאַכען אַ סוף צו זייער לעבען. איינע אַ פרוי צום ביישפּיל, האָט געמאַכט אַ פערזוך צו נעהמען זיך דאָס לעבען דורך אַריינקלאַפּען מיט אַ האַמער אַ גרויסען טשוואָק אין איהר קאָפּ אַריין. איינער אַ מאַן האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף אַ שטוהל האָט גענומען זיינע צוויי קליינע קינדער אויף די הענד און אונטער דעם שטוהל האָט ער אונטערגעלעגט דינאַמיט ווען דער דינאַמיט האָט עקספּלאָדירט איז ער מיט די קינדערלעך צוריסען געוואָרען אויף שטיקער.

איינינע זעלבסטמערדער זענען זעהר פאַנטאַסטיג וועגען קלייניגקייטען. איינער אַ מאַן האָט זיך אויפגעהאַנגען אין אַ וואַלד, איידער אָבער ער האָט זיך אויפגעהאַנגען האָט ער פערשפּרייט אַ שירעם איבער זיך, כדי ער זאָל נישט נאַס ווערען פון דעם רעגען, וואָס עס איז געגאַנגען.

דאָקטוירים ערקלערען אַז די מעהרסטע זעלבסטמערדער, זענען נישט ביים זינען, ווען זיי נעהמען זיך דאָס לעבען. אפילו דער זעלבסטמערדער, וואָס האָט גענוי אויסגעפּלאַנעוועט ווי אַזוי צו נעהמען זיך דאָס לעבען, איז אויך נישט געווען ביים פולען זינען,. ווען ער האָט די פּלענער געמאַכט, און ספּעציעל אינ'ם מאָמענט ווען ער האָט זיך גענומען דאָס לעבען. די אַסעקוראַנץ־עקספּערטען פּלאַנעווען אַן'אויפקלערונגס־קאַמפּאַניע מיט דעם צוועק צו פערקלענערען די צאָהל פון זעלבסטמאָרדען.

סאציאלער איבערבוי פון יודישען פאלק און די יודישע פארטייען

פון ד"ר ח. זשיטלאווסקי

(סוף).

אין יענע צייטען ווען אַנדערע פעלקער זענען געווען שוואַך און נישט געהאַט קיין אייגענע אָדערך־סיסטעם און קיין אייגענעם מארך, זענען זיי געווען צופרידען ,ווען אין זיי איז אַריינגעקראָכען דער יודישער מארך און אָדערען־אַפּאַראַט. אָבער ווען די פעלקער האָבען אָנגעהויבען אליין ענטוויקלען זייערע אייגענע פונקציעס, און אונטער דער הויט פון די פעלקער האָבען זיך דעמאָלט אָנגעהויבען ענטוויקלען צוויי גאַנגען מאַרך, האָבען די פעלקער גענומען שפּריגגען פון הויט. אין דער גאַנצער וועלט איז אַזוי, מען נעהמט אונז אויף מיט אָפענע הענט און נאָכדעם שטופּט מען אונז אַרויס. עס קומען אויף קאָנפליקטען פון אַלע זייטען, פריהער איז אזוי געווען אין שפּאַניען, נאָכדעם אין דייטשלאנד, און איצט אין פוילען.

קיין אַנדער אויסוועג איז פאַר אונז נישטאָ, ווי אַוועקצוגעהן פון שטאָט אין שטעטעל. מיר האָבען אַ רעכט אויף פּראָפּאָרציאָנאַליטעט, און לאָמיר פאָדערען צו זיין פערטראָטען אין אונזער פּראָפּאָרציע אין אַלע קוועלען פון דער מדינה'ס חיונה, מיר טאָרען נישט איצט אויפהויבען אַזאַ פאָדערונג, בעת מען טוט אַ קוק אויף דער אמת'ער פּראָפּאָרציע, אין וועלכער מיר זענען פערטראָטען אין דער אַרבייט פון פאָלק, אָבער וואָלטען אַלע יודישע פּאַרטייען פערשטיין די לאַגע אַז די שאַרפע אויסדרוקפאָרמען פון דעם אנטיסעמיטיזם זענען נישט מעהר די גיפטיגע פירות פון די וואָרצלען וואָס ליגען טיף אין דעם סאָציאַל־עקאָנאָמישען לעבען, וואָלטען זיי קומען צום אויספיהר אַז מיר מוזען איינגאַנצען איבערבויען אונזער לעבען.

די אַסימילאַטאָרען ווילען, מיר זאָלען זיך אַסימילירען, און ווען עס וועט פערשווינדען דער יודישער נאַציאָנאַליזם זאָגען זיי, וועט אויך פערשווינדען דער אַנטיסעמיטיזם. איך גלויב נישט אין דעם. אַסימילירען הייסט (אין וויסענשאַפטליכען זין) בעת דאָס אויפגעגעסענע ווערט אַ טייל פון דעם אָרגאַניזם וואָס עסט אויף. כדי מיר זאָלען זיך אַסימילירען דאַרף מען אונז אַראָפּשלינגען, צוקייען און פערדייען. מיר, זענען אָבער ווי קיי־גומי, און נישט מען שפּייט אונז אויס, און נישט מען שלינגט אונז אַראָפּ. און עס איז קיין חידוש נישט, וואָס דעם יודישען פאָלק ווילט זיך נישט זיין נאָר אַ קיי־גומי אין מויל פון דער אַסימילאַציע.

ביי אונזערע נאַציאָנאַלע פּאַרטייען, דעם ציוניזם און דער הלוצים־בעוועגונג ,וועלכע זענען געוויס חשוב און זיי פון אַריבערפיהרען יודען אויף ערד־אַרבייט און געוויס פערשטעהען די נויטווענדיגקייט פון אַ רעוואָלוציע אין אונזער נאַציאָנאַלען לעבען, איז אַרבייט געוואָרען אַ רעליגיע אָבער מיט רעליגיע פיהרט מען נישט דורך אַזעלכע זאַכען. עס מוז איבערגעבויט ווערען דער לעבען אונזערער, מיר האָבען קודם כל נויטיג דעם געזונדען בויער פון אונזער לעבען, אַ טייל פון די ציוניסטען האָבען דאָס פערשטאַנען און זענען צוגעטראָטען צום „אָרט"

ביי די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען איז דער ווידערשטאנד צו דעם געדאַנק גרעסער ווי אומעטום. אייגענטליך האָט דאָס נישט געדאַרפט זיין אַזוי, ווייל וואָס קאָן דען זיין נאָך סימפּאַטישער פאַר אַ יודישער אַרבייטער־פּאַרטיי ווי דער לאָזונג וועגען לאַנדבאַריזאַציע? נאָר עס זענען פערהאַן טעאָריעס און איינע פון די טעאָריעס איז, אַז אַ סאָציאַליסטישע פּאַרטיי דאַרף זיך רעכענען נאָר מיט לוין־אַרבייטער, און אַזוי ווי דער לאָזונג וועגען לאַנדבאַריזירען נעהמט אַרום נישט נאָר די איין קאַטעגאָריע פון יודישען פאָלק, טאָר מען זיך דערמיט נישט אינטערעסירען.

אָבער עס זענען פערהאַן בונדיסטען ,וואָס אַרבייטען מיט אונז אין „אָרט". זיי האָבען אַ פּשוטען חשבון, אַז די קאָנקורענץ איז גרויס, אַז די ירידה פון די יודישע מאַסען איז אומגעהויער, און וואָס מעהר מען וועט פערלייכטערען די לאַגע פון די מאַסען, וואָס מעהר מען וועט אָפּציהען קאָנקורענטען פון זיין קאַמף אַלץ פרייער וועט דער אַרבייטער פאַר זיין קלאַסען־אויפגאַבע.

און ווען עס וועט זיך איינגעבען צו פערווירקליכען דעם איבערבוי פון יודישען פאָלק, אויב נישט אויף אַלע הונדערט פּראָצענט איז ווייניגסטענס אויף אַ חשובען פּראָצענט, וועט דערגרייכט ווערען אַ מצב אַז ער זאָל נישט דאַרפען קוקען אין דער צוקונפט אַריין מיט שרעק נאָר מיט האָפנונגען און דערוואַרטונגען. מיר אַרבייטען דעריבער מיט אַסימילאַטאָרען, ציוניסטען, און מיר פרעגען ביי אַלעמען נאָר איין זאַך, אויב זיי זענען טאַקע פעראינטערעסירט אין די אויפגאַבען מיר פערלאַנגען נישט, אַז יעדער פּראַקטישער טריט זאָל פערעפּנטפערט ווערען מיט אַ טעאָריע. דאָס איז דער אומגליק פון די פּאַרטייען. די אַלע פּאַרטייען, וואָס גייען אַריין אין „אָרט" קאָנען אַרבייטען אינאיינעם דערפאַר, ווייל אין דער אמת איז דאָך סאָציאַלער איבערבוי דער פאָרבאַדינג פאַר אַלע סאָציאַלע פּאַרטייען. מיר וועלען גאָרנישט אויפטון מיט שטאָט־מענשען. מיר זענען קראַנק, מיר מוזען ווערען געזונד. דער „אָרט" האָט אַ גרויסע צוקונפט, און ער וועט אַ סך דערגרייכען דעמאָלט, ווען אַלע פּאָליטישע פּאַרטייען וועלען זיך צוזאַמען אַריינוואַרפען אין קאַמף פאַר דער ווידערבעלעבונג און געזונטמאַכונג פון יודישען פאָלק.

פוילישער בעאמטער איז זיך מגייר
און האט חתונה מיט א יודישער סאליקע

דאס גאליצישע שטעטעל ב. קאכט איצט מיט פאלגענדער זעהר סענסאציאנעלער געשיכטע:

אין דאזיגען שטעטעל וואוינט אַ מיידעל מיט'ן נאָמען ז. ר. דאָס מיידעל איז שעהן, קלוג, געבילדעט, אָבער דערביי נישט גאָר געזונט און גע־בויגן אַ קאַליקע אויף ביידע פיס. זי געהט אויף שטעלצען.

מאַכט זיך אַ מעשה, אַז עס הויבט אָן צו רעדן דאָזיגען מיידעל אַריינקומען אַ יונגער קריסט פון אַ יאָהר 22, אַ בעאַמטער פון מאַגיסטראַט, אַ פיי־נער און גאַנץ סימפּאַטישער יונגערמאַן.

דער יונגער קריסט האָט וואָס אַמאָל אָפטער אָנגעהויבען אַריינצוקומען צו פרל. ז. ער האָט זיך פאַמעליך אָנגעהויבען ליב צו בעקומען און אין אַ שעהנעם העלען טאָג, האָט דער יונגערמאַן זיך ערקלערט פרל. ז. אין ליבע, אויך איהרע עלטערען האָט דער יונגער קריסט ערקלערט, אַז ער ליבט זייער טאָכטער און וויל מיט איהר חתונה האָבען.

די עלטערען האָבען די דאָזיגע ערקלערונג אויפגענומען נישט מיט קיין גרויסער שמחה. אַז זענען פון דער דאָזיגער ליבע גאַנץ אומצופרידען געווען, זיי ערשטוינט און איבעראַשט זענען זיי אָבער געבליבען, ווען דער יונגער קריסט האָט זיי ערקלערט אַז ער ליבט שטערבליך זייער טאָכטער און בדי מיט איהר חתונה צו האָבען איז ער גרייט זיך מגייר צו זיין.

דער יונגערמאַן איז נישט פויל געווען, ער איז גלייך באַלד אַריבערגעגאַנגען צום דאָרטיגען רב, איהם דערצעהלט די גאַנצע מעשה און איהם געבעטען, אַז ער זאָל איהם תיכף העלפען אַ בערגע־הען צום יודענטום.

דער רב האָט איהם ערקלערט, אַז דאָס איז אַ שווערע זאַך און אַ חוץ דעם טאָר מען נישט מגייר זיין צוליב ליבע, נאָר צוליב איבערצייגונג.

דער יונגערמאַן האָט זיך אָבער פאַר די שוועריגקייט נישט אָפּגעשטעלט. ער האָט זיך גע־נומען אורלויב, אַוועקגעפאָהרען קיין דאַנציג, דאָרט דורכגעמאַכט די אָפּעראַציע און אַלע פאָרמאַליטע־טען און נאָכדעם צוריק געקומען אין שטעטעל ב. אַ פערטיגער יוד.

נאַטירליך האָט דער „נייער יוד" באַלד זיין אַוועקגעשטעלט פערלוירען. ער האָט זיך אָבער דער פון גאָרנישט געמאַכט. ער האָט חתונה געהאַט מיט זיין געליבטער און איז געבליבען וואוינען ביי איה־רע עלטערען.

פערגאַנגענעם יום־כפור האָט שוין אברהם בן אברהם געדאַוונט אין שוהל. דאָס הייסט ער האָט זיך צוגעהערט ווי אַנדערע האָבען געדאַוונט.

——=:[]:=——

ווי אזוי „איפאסטא" בעוואכט איהר אוצר

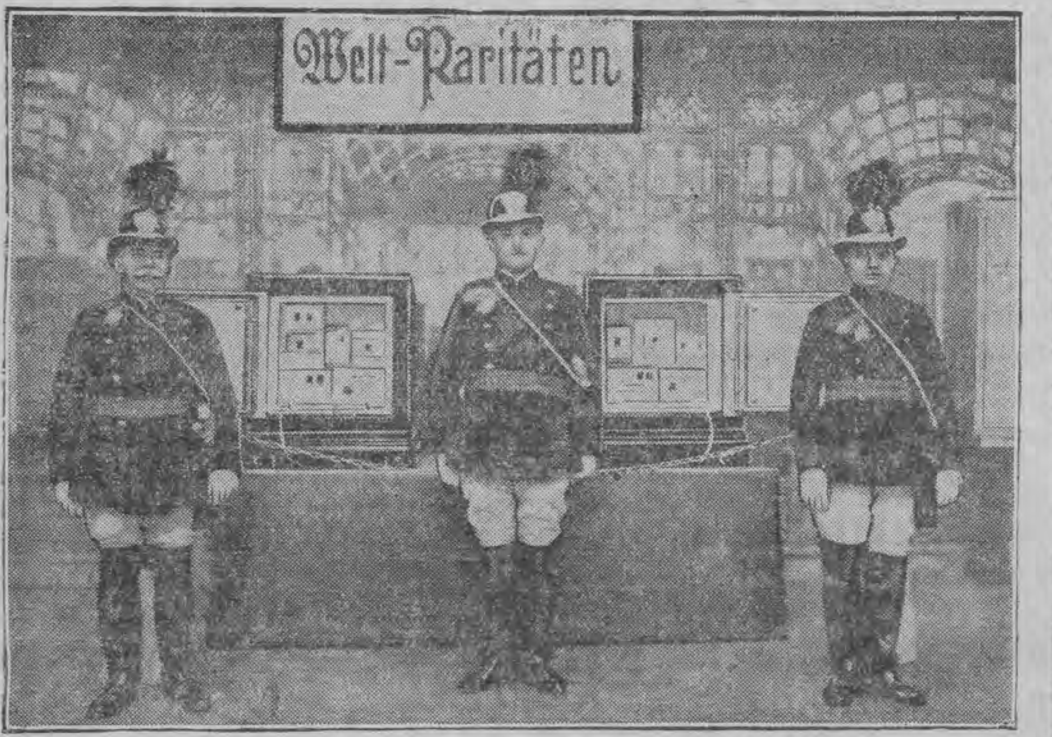

די טעג איז אין בערלין געעפענט געוואָרען אַן „אינטערנאַציאָנאַלע פּאָסט־מאַרקען־אויסשטעלונג", וואו די אויסגעשטעלטע מאַרקען, וועלכע האָבען אַ קאָלאָסאַלען ווערט, ווערען געהאַלטען אין געפאַנצערטע קאַסטעס און ווערען כסדר בעוואַכט פון 3 פּאָליציאַנטען.

די ערשטע ליבע

פון פ. ראמאַנאוו

1.

ליזאַ טשערנישעוואַ, אַ שעהנע 35־יעהריגע פרוי, אַרטיסטין פון איינעם פון די בעסטע מאָס־קווער טעאַטערס, האָט בעגעגענט אויף דער גאַס אַנ'אָרים־אָנגעטוענעם מענשען אין וועלכען זי האָט דערקענט איהר געוועזענעם חתן, דעם אַמאָל גבי־רישען זוהן, באַלאָכוויטינאָוו. די בעגעגעניש האָט אין איהר אויפגעטרייסעלט די פערגאַנגענהייט, וועל־כע זי האָט גערעכענט פאַר לאַנג פערגעסען. זי האָט גענומען ביי איהם דאָס וואָרט, אַז נאָך היינט וועט ער אַריינקומען צו איהר.

געקומען אַהיים, האָט זי אָנגעזאָגט נאַסטיען, דער דינסט:

— אַז ס'וועט קומען איינער מיט'ן נאָמען באַ־לאָכוויטינאָוו, לאָזט איהם אַריין. פאַר די אַנדערע בין איך היינט נישטאָ אין דער היים.

אַ גאַנצען טאָג האָט זי געוויינט אויף דער סאָפע אין שלאָף־צימער. זי האָט געוויינט אויס רחמנות צו אַ מענשען, וועלכער איז אַמאָל געווען יונג, צאַרט, שעהן, זאָרגלאָז, און איצט אַזוי דער־נידערט.

זיין פיגור אינ'ם אַלטען העררבסט־מאַנטעל, די פערפרוירענע הענד אין די אַרבעל, די געווענטענע לאַפּען אויף די אויערען — האָבען זי דערשיטערט. בעזונדערס די אויערען־לאַפּען.

און ווידער האָט זי דערפיהלט דאָס גאַנצע אכ־זריות פון דער נייער אָרדנונג, מיט וועלכער זי האָט שוין געהאַט שלום־געמאַכט, ווען זי האָט בעקומען די מעגליכקייט צו פערדינען און זיך אָנטון אַנשטענדיג. די דאָזיגע אָרדנונג נעהמט נאָר יענע וואָס זי דאַרף. אין שפּיץ שטעהט היינט די „עקאָנאָמישע באַזע". אָט אַזוי ווילען זיי בויען אַ לעבען אויף יסודות פון יושר: צום ערשטען אַ טייל אויסמאָרדען ווי די מייז, און צווישען די איבריגע איינפיהרען יושר.

מיט פופצעהן יאָהר צוריק זענען זיי געווען צו־זאַמען אין פּאַריז, חתן־כלה. ס'איז געווען איהר ערשטע ליבע. ווי אַ טייער געדעכעניש זענען איהר פערבליבען די בילדער פון ווייטען פּאַריז. זי גע־דענקט איהר יאָהרטאָג פון 8־טען אויגוסט, דעם שפּעטען מיטאָג אין בולאָביער וואַלד. זי געדענקט

די שפּאַצירען איבער דער סענע, דעם פּאַרטאָגיגען הויף איבער איבער די גאַסען: בלומען אויף די פענסטער. אַ סך בלומען!

„אַך פּאַריז, פּאַריז, אָט ווען איך קען איצט צופאַלען צו דיינע סטאַטועס און קושען די הייליגע שטיינער"...

ליזאַ האָט זיך אָפּגעשטעלט ביים פענסטער און געקוקט אויף דער פערשנייטער גאַס. פופ־צעהן פוסטע יאָהר זענען אַוועק פון יענער צייט, ווען זיי זענען זיך צוגעגאַנגען, ווייל זיינע רייכע עלטערען האָבען נישט בעשטאַנען אויפ'ן שידוך מיט דער יונגער שוישפּילערין, אַ אומבעקאַנטע און אָהן פערמעגען.

איצט וואוינט זי אַליין. געווען עטליכע גרינגע פערבינדונגען, וועלכע האָבען איהר גאָרנישט איבערגעלאָזט, חוץ דעם ביטערען בעוואוסטזיין, אַז זי האָט פערטרויעט די צאַרטקייט פון דער נאָך גלויבענדיגער נשמה פוסטע נישטיגע מענשען.

נישט געווען קיין איין פערבינדונג וואָס זאָל געווען לאָזען אין זכרון עפּעס ליכטיגעס, וואָס זאָל אַרויסרופען אַכטונג צום מאַן מיט וועלכען עס איז איהר אויסגעקומען זיך צו טרעפען.

פון איהר גאַנץ לעבען איז געבליבען נאָר איין ליכטיגער פונקט — די בעגעגעניש מיט איהם, באַ־לאָכוויטינאָוו'ן.

ליזאַ טשערנישעוואַ האָט מיט אומרוהע גע־וואַרט אויף דער שעה, ווען ער וועט קומען. ווער ווייסט? אפשר וועט ד יאָמגעריכטע בעגעגעניש ווידער פערבינדען דעם פאָדים, וועלכער איז אי־בערגעריסען געוואָרען מיט 15 יאָהר צוריק.

זי האָט אין אויפרעגונג זיך געפרעגט, וואָס קען איצט נאָך זיין צווישען זיי? וועלען זיי זיך בעגעגענען ווי אַמאָל, ציהען ווייטער דאָס אַמאָלי־גע געפיהל? וועט זיך אָנהויבען עפּעס נייעס צווי־שען זיי? אָדער וועלען זיי זיך טרעפען גאָר ווילד־פרעמדע?

זי האָט אָנגעטון דאָס בעסטע קלייד. לאַנג מאַסירט די הויט אונטער די אויגען, אַז ער זאָל נישט בעמערקען די קנייטשען ,וואָס זי האָט דע־מאָלט מיט 15 יאָהר צוריק נישט פערמאָגט. עס איז איהר געווען אָנגענעהם איהם צו ווייזען, אַז

זי האָט געלד, אָה, זי וועט איהם נישט שטעלען אין קיין נישט בעקוועמער לאַגע. עס איז איהר אָבער געווען אָנגענעהם צו טראַכטען ווי זי וועט קומען פאַר זיין מוטער, וועלכע האָט זי, ליזאַ'ן, אַמאָל אָפּגעשטויסען. קומען מיט אַ נאָמען, מיט געלד, ראַטעווען פון דחקות.

עס האָט זיך איהר זעהר געוואָלט מאַכען אַזוי, אַז אַלצדינג דאָ זאָל איהם דערמאָנען די אַמאָליגע בעגעגעניש. אויפ'ן אַבאַזשור איבערגע־צויגען אַ העלען קאָלירענעם שטאָף, ווי דעמאָלט אין פּאַריז. אויפ'ן האַלז זיך אָנגעטון דעמזעלבען מעדאַליאָן ,וואָס זי האָט דעמאָלט געטראָגען. אויפ'ן טיש איז געשטאַנען דערזעלבער ליקער, זיין בע־ליבטער ליקער... און הויכע באָקאַלען אויף דיי־נע פיסלעך.

.2

זיבען אַ זייגער איז ער אָנגעקומען.

ליזאַ איז אַרויסגעגאַנגען אין קאָרידאָר און מיט וועהטאָג געקוקט ווי ער האָט ציטערענדיג פון קעלט, מיט רויטע פערפרוירענע הענד אָהן הענטש־קעס. אויפגעקנעפּעלט דעם מאַנטעל. דער ראָק איז געווען אויסגעבערשט נאָר אָפּגעטראָגען. דאָס פּנים איז געווען דאָס אַמאָליגע. קלוגע פיינע שטריכען, מיט אַ לייכט וואַלקענדעל פון טרויער און ביטער־רער איראָניע איבער זיין לאַגע.

— גאָט, וויפיל יאָהרען מיר האָבען אונז שוין נישט געזעהען! האָט ער אַ זאָג געטון, קוקענדיג אויף איהר.

— פופצעהן יאָהר...

זי האָט געוואָלט פרעגען צי זי איז שטאַרק פערעלטערט, האָט אָבער בעמערקט, אַז דאָס העמד לעבען קאָלנער איז צוריסען. עס האָט זי פער־קלעמט. אַך ווי גערן זי וואָלט מיט די אייגענע הענד פערריכט זיין העמד...

זי זענען אַריינגעגאַנגען אין שלאָף־צימער וואו אין אַ ווינקעל איז געווען צוגעגרייט אַ טישעל מיט פערבייסען, פרוכטען און ליקער, זיין בעליב־טער ליקער. זי האָט בכיון געגרייט אין שלאָף־צימער, כדי ס'זאָל זיין אינטימער.

דער גאַסט האָט געריבען די פערגליווערטע הענד, און בעטראַכט דאָס צימער.

— איך בין שוין אָפּגעוואוינט פון אַ אַנ־שטענדיגער סביבה, פון אַ גוטען צימער און פון אַ... מענשליכער בעציהונג...

באַלאָכוויטינאָוו האָט ווידער בעטראַכט דאָס צימער, אַ קוק געטון אויף ליזאַ'ן, און דערזעהענ־דיג דעם מעדאַליאָן, ביטער אַ שמייכעל געטון:

— ליבע שאָטענס פון דער פערגאַנגענהייט...

זיי האָבען זיך אַוועקגעזעצט ביים קיילעכ־דיגען טישעל. זי האָט אַוועקגעלעגט איהר האַנד אויפ'ן טיש, די האַנד, וואָס ער האָט אַזוי ליב געהאַט. ער האָט די האַנד געדענקט. זייער ליבע האָט זיך אָנגעהויבען פון אַ גלעט טון די שעה־נע האַנד.

מיט 15 יאָהר צוריק.

אָבער אַצינדערט? מעג ער נאָך איצט אַזוי אַ גלעט טון די האַנד, ווי אַ נאָהענטע? געוויס, יאָ.

אָבער געדענקענדיג זיין איצטיגע לאַגע, האָט ער ווי נישט געוואָלט אויסנוצען זיין רעכט. ניין. ער וויל איהר ווייזען וואָס ער שטעלט מיט זיך פאַר אַצינד.

— יאָ, ליבער פריינד, האָט ער געזאָגט, אָט זיצט פאַר אייך אַ געוועזענער גביר, וועלכער האָט נישט געוואוסט פון קיין אַרבייט און פון זאָרג. און איצט — אַ קבצן. אָבער יענע געדאַנקען ,וועלכע האָבען אין מיר דעמאָלט געלעבט, האַלטען מיך אונטער אַצינד. דאָס העלפט מיר זיך אויפהויבען העכער פונ'ם מאַטעריעלען לעבען [...] דעם מענשליכען גורל .קוקענדיג פון דער הויך אויף מיין אָרימען קערפּער און צוריסענעם מאַנטעל טראַכט איך, אַז דעם מאַנטעל האָט דאָך נאָר אַ נישטיגער טייל פון מיין וועזען.

און עס העלפט מיר איבערטראָגען מיין לאַגע.

ער האָט דערצעהלט, ווי מ'האָט ביי זיי צו־גענומען די הייזער, דאָס ציהרונג, אַז מ'לאָזט איהם נישט צו צו קיין אַרבייט. די מוטער איז קראַנק. די שוועסטער געהן וואַשען גרעט. און ער קלויבט זיך צו האַנדלען מיט ציגאַרען אויף דער גאַס.

— נו, און די בעקאַנטע? וויפיל מענשען פלעגען עס דעמאָלט ביי אייך עסען און טרינקען!

באַלאָכוויטינאָוו האָט ביטער אַ שמייכעל געטון.

— נישטאָ מעהר קיין בעקאַנטע. צום אָנהויב האָט מען געהאָלפען מיט קלייניגקייטען. און דער־נאָך האָט עס אויפגעהערט. און אַז די דינערשאַפט האָט מיר אין צוויי־דריי הייזער דערקלערט העפליך, אַז די באַלעבאַטים זענען נישטאָ אין דערהיים, האָב איך פערשטאַנען, אַז זיי ווילען פערגעסען צי מיר לעבען.

— ס'אַראַ געמיינהייט! האָט ליזאַ זיך צוווינט.

און זי האָט אין האַרצען בערעכטיגט דעם באָל־שעוויזם וואָס האָט דעם רייכען קלאַס פערניכטעט. אַזאַ עגאָאיסטישער קלאַס איז מעהר נישט ווערט.

(סוף — מארגען).

זאלצו יודישע טעכטער נישט זייז הפקר!

„די צייט" אין ווילנע שרייבט:

„מנהג חדש בא למדינה" — נייע צייטען, נייע מנהגים. יונגעלייט זענען געקומען „צום שכל", אז געוויסע „צערעמאניעס" זענען איבעריג, זיי האבען אפגעלעבט זייער צייט. מענשען מיט פראגרעסיווע אי־דעען דארפען זיך מיט אזעלכע פעראלטערטע „נאַ־רישקייטען" זיך נישט רעכענען און טון, וואס דאס הארץ גלוסט, ווייל — איין מאל לעבט מען אויף דער וועלט, איין מאל איז מען יונג און... „שמח בחור בילדותך".

מעהר וויפיל מיר שטעלען זיך פאר, זענען איצט דא יונגעלייט פון ביידע געשלעכטער, וועלכע ווארפען אראפ פון זיך די קייטען פון „אלטע זא־באבאנעס" און הויבען אן צו פיהרען א פאמיליען־לעבען אן א אפיציעלער חתונה כדת משה ויש־ראל. יונגע מיידלעך, נישט קיין רייכע, וועלכע האבען שוואכע שאנסען צו בעקומען א חתן, נישט האבענדיג קיין טויזענדער דאלארען, לאזען זיך פער־פיהרען פון געוויסענסלאזע יונגעלייט, וועלכע, מכ־לומרשט, פערליבען זיך אין זיי. דער סוף איז, אז זיי פאלען נעביך אריין אין א גרויסער צרה, זייער הארץ ווערט צובראכען, זייער כבוד פערשוועכט, און ד יונגעלייט, בעת עס לוינט זיי ווערען זיי מיטא־מאל „רעליגיעז". זיי זאגען, אז אזא פערבינדונג פערפליכטעט זיי צו גארנישט, און זוכען זיך אויס אנ„אמת'ע" כלה מיט דאלארען. פריהער הייסט עס, איז דאס מעהר נישט געווען ווי א „שפיל אין ליבע", איצטער ווערט שוין געמאכט אלץ על טהרת הקדש, מיט חופה וקדושין, און זיי ווערען כשר'ע לייט.

כאפט זיך אזא אפגענארטע מיידעל, אז עס איז שוין שפעט. מען מאכט א רעש, מען פרובט געהן צו בית־דין. מען שרייט צו מענשען, מען שרייבט אמאל א בריוועל אין א צייטונג. דער יונ־גערמאן, דער בעטריגער, לאכט זיך אבער אין הוי־פען און הערט אלעמען ווי דעם קאטער. דאס זע־נען טרויעריגע מעשים, פון וועלכע עס ווערט אין דער לעצטער צייט זעהר פיל גערעדט.

איך מיין, אז די געזעלשאפט מוז זיך אין דעם אריינמישען און נעמען אונטער איהר שוץ די בע־עולה'טע. מען איז דא פשוט עובר אויף דעם לאו פון „לא תעמוד על דם רעך"! מיט וואס איז אזא „חתן־ליבהאבער" בעסער פון די פרוי'ען־הענדלער, וואס די גאנצע ציווילעזירטע וועלט האלט מיט זיי מלחמה? איך פערשטעה, אז עס קענען זיך גע־פינען אזעלכע, וועלכע עס וועלען אויף אט די יונ־גע מיידלעך זאגען: „זאלען זיי זיך אליין נישט מפקיר זיין, וועלען זיי נישט זיין הפקר"... מיר דאר־פען אבער געדענקען, אז אט די אפגענארטע זענען עפ"י רוב נאך גאר יונגע, גאנץ נאאיווע קינדער, וואס בטבע גלויבען זיי אלעמען, בפרט נאך דעם, „וואס ערקלערט זיך אין ליבע". אויף דער פרא־גע: „וואס זאל מען טון"? וואלט איך געגעבען א קאנקרעטע תשובה:

איך מיין, אז דער ראבינאט און די יודישע געזעלשאפט דארפען אנערקענען אט אזא „פרייען־בונד" צווישען פארל אלס „געזעצליך" אין דעם זין, אז אזא מאן זאל נישט דערלויבט ווערען חתונה האבען מיט א צווייטער „כדת משה וישראל". כאטש מיט דער ערשטער האט ער געלעבט אן חופה וקדושין, אבער פאקטיש האט ער דאך א פרוי און אפטמאל איז ער דאך שוין א טאטע פון א קינד אויך. זאל טאקע אזא פאל פערשריבען ווערען אין א בעזונדער בוך ביים ראבינאט. זאל ער היי־סען א ווייסער, א שווארצער, א געלער בוך, אלץ איינס. וועלכע פרויען־צימער עס האט א טענה צו אזא מאן און דער ראבינאט געפינט איין, נאך א חקירה ודרישה, אז די טענה איז א ריכטיגע, זאל זיין נאמען אריינגעטראגען ווערען אין בוך. א זעלכע ביכער זאלען זיך געפינען ביי אלע רבנים. אז עס קומט א מאן נאך א הרשאה אויף א חופה, דארף מען נאכזעהן, אויב ער איז נישט אריינגעטרא־גען אט אין יענעם בעשטימטען בוך. און דעם יע־ניגען, אויף וועלכען עס איז דא אנ'אנקלאגע, דארף דער ראבינאט אריינשיקען א התראה, ער זאל קו־מען צו א דין־תורה. אויב ער קומט נישט, דארף דער ראבינאט פערעפענטליכען אין אלע יודישע צייט־טונגען, אז יענעם און יענעם איז פערווערט חתו־נה צו האבען כדת ישראל.

אפשר איז אט דער פארשלאג נישט גענוג פראקטיש; אפשר קען מען געפינען בעסערע מיט־לען; עס איז אבער ד יהעכסטע צייט, וואס עס איז צ וטון, און אין דער ערשטער רייה איז דער חוב פון דער יודישער פרעסע צו פראינטערעסי־רען זיך מיט דער פראגע.

זאלען יודישע טעכטער נישט זיין הפקר!

פאליציאנט האט מחלל געווען א ספר תורה

ער צעוויקעלט דאס ספר אויף דער ערד און זוכט דארט א רעוואלווער

אין סיגניאווקא ביי לעמבערג איז געשעהען א פאל, וועלכער האט געמאכט א שווערען איינדרוק אויף דער דארטיגער יודישער בעפעלקערונג. א פא־ליציאנט האט דארט מחלל געווען ביי א יוד אין שטוב א ספר תורה, די מעשה איז פאלגענדע:

אין סיגניאווקא וואוינט א יוד מיט'ן נאמען מרדכי האמערמאן. דער דאזיגער יוד מאכט ביי זיך יעדען שבת מנין און האט אויך א אייגען ספר־תורה.

מיט א ערך פון 2 יאהר צוריק האט דער זוהן פון ה' האמערמאן פערקויפט צו א דארטי־גען פויער א רעוואלווער. דער דאזיגער פויער האט איצט עפיס „געזינדיגט", מען האט איהם ארעס־טירט און ביי איהם צוגענומען דעם רעוואלווער.

אויף דער פראגע וואו ער האט גענומען דעם רעוואלווער, האט דער פויער ערקלערט, אז ער האט איהם געקויפט ביים זוהן פון ה' האמערמאן.

פרייטאג אין דער פריה זענען אריינגעקומען צוויי פאליציאנטען אין דער וואוינונג פון ה' הא־מערמאן זוכען דיין זוהן און אין וועגס האבען די פאליציאנטען ערקלערט, אז זיי וועלען דורכפיהרען א רעוויזיע צי עס געפינט זיך נישט אין דער וואוינונג פון ה' האמערמאן א צווייטער רעוואלווער.

ה' האמערמאן האט אויפגעמאכט די ...פעס, שופלאדען און אזוי ווייטער. די פאליציאנטען האבען ארומגעזוכט א לענגערע צייט און האבען אבער גארנישט געפונען.

פלוצים איז דער פאליציאנט טשישניאווסקי צו געגאנגען צום ארון קודש, עס אויפגעמאכט און אנגעהויבען דארט זוכען.

האמערמאן האט טשעשניאווסקי'ן ערקלערט, אז דארט שטעהט א ספר־תורה, עס געפינט זיך דארט מעהר גארנישט, און אז ער זאל צורוה לאזען. טשישניאווסקי האט דעם יוד נישט געהערט, ער האט ארויסגענומען דאס ספר תורה פון ארון קודש, עס אנידערגעלייגט אויף דער ערד, אראפגע־צויגען דערפון דאס מענטעלע און אנגעהויבען צע־ווארפע ןדאס ספר, זוכענדיג דארט א רעוואלווער.

ווי דער יוד האט דערזעהען, אז דאס ספר איז צעווארפען און די יריעות זענען אויסגעשמירט גע־ווארען מיט בלאטע, האט ער געמאכט א געוואלד. די פרוי פון ה' האמערמאן איז געפאלען אין חלשות, עס איז תיכף אריינגעקומען פון דער אנדערער שטוב דער צווייטער פאליציאנט, וועלכער האט טשישניאווסקין אויפגעקלערט, אז דאס טאר מען נישט. דעמאלסט האט ערשט טשישניאווסקי געהן געלאזט. ה' האמערמאן האט צונויפגעוויקעלט דאס מיט בלאטע אויסגעשמירטע ספר תורה און עס צוריק אריינגעשטעלט אין ארון קודש.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20

יוד. ארטיסטען = פאריין אין פוילען
דירעקטאריאט פון די פעראיינס-טעאטערן

בעפולמעכטיגטער דיר. א. שטאקפעדער
רעזשיסער: א. בעזמאן

איילט צו זעהען! די לעצטע גאסטשפילען! איילט צו זעהען!
פון דער אמעריקאנער קינסטלערין ליבלינג פון לאדזער און ווארשאווער עולם

אננא יאקובאוויטש

פרעמיערע! פרייטאג דעם 24 און שבת דעם 25 אקטאבער 9 אוו. פרעמיערע!
צום 1-טען מאל אין לאדז די גרויסע סענסאציאנעלע פיעסע מיט געזאנג

די משוגענע
אין 3 אקטען פון סיגאל, רעזשיסירט ה. יאקובאוויטש.
הויפט-ראל „מאניטשקע" — אננא יאקובאוויטש

שבת. דעם 25 אקט. 4 בייטאג צו ביליגע פרייזען פון 80 גר. או
פאזיטיוו צום לעצטען מאל היימאן יאקובאוויטש'ס גרעסטע שלאגער-אפערעטע

אמעריקאנער חתונה
הויפטראל „סאסי" פיהרט אויס אננא יאקובאוויטש.—

מאנטאג ד.27 אקט. 9 אוו. פאפולערע פארשטעלונג פון 80 גר. גרויסע סענסאציע!
צום 1 מאל אין לאדז וועט אננא יאקובאוויטש אויפטרעטען אין גרעסטען סעזאן-שלאגער

די איי־ביגע מאמע
אין 3 אקטען פון קאלמאנאוויטש. הויפטראל „פרידא" — אננא יאקובאוויטש.

ס'נעמט אנטייל דער גאנצער אויסגעצייכנעטער ארטיסטען-אנסאמבל פון ווארשאווער טעאטערס
דיריגענט ל. זעלמאן. ∴ בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון זאל פילהארמאניע.

ער ד'רשיסט זייך ברודער

פאר וועלעז חתונה האבען מיט א משומד'ס א טאכטער

ווילנער א. ק. שרייבט:

היינט פריה איז דער וואיעוואדישער אויס־פארשונגס־אמט אליארמירט געווארען, וועגען א בלו־טיגען מארד, וועלכער איז אויסגעפיהרט געווארען לעבען מאלאדעטשנע.

אין א דארף נישט ווייט פון מאלאדעטשנע האט מען נעכטען אוועגד געפונען א דערשאסענעם מענשען מיט עטליכע רעוואלווער קוילען אין ברוסט און אין פלייצע.

פון די דאקומענטען, וועלכע מען האט געפונען ביים הרוג האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז דער דארטיגער איינוואוינער גריגארי קרענץ.

וועגען מארד איז גלייך פערפיהרט געווארען אנ'אויספארשונג בעת וועלכער ס'איז געלונגען פעסט צושטעלען, אז דעם מארד איז בעגאנגען זיין ברו־דער מאקסים.

היינטיגע נאכט איז מאקסים קרענץ ארעסטירט געווארען, בעת דער רעוויזיע האט מען ביי איהם אין וואוינונג געפונען דעם רעוואלווער פון וועלכען ס'זענען אפגעגעבען געווארען די שאסען.

ביים קרייז־פעראהער האט זיך מאקסים קרענץ מודה געווען אין דערמארדען זיין ברודער.

לויט זיינע דערקלערונגען איז זיין ברודער גע־גאנגען חתונה האבען מיט'ן משומדס מיידעלס א טאכטער.

ער איז געווען געגען שידוך און צווישען איהם און ברודער איז אויסגעבראכען א קריגעריי בעת דער ברודער האט אין איהם א ווארף געטון מיט א גרויסען ברוק־שטיין, ער האט דאן פערלוירען די בעהערשונג איבער זיך און ארויסכאפענדיג א רע־וואלווער און געגעבען עטליכע שאסען.

די אויספארשונגס־מאכט איז אבער געקומען צו דער איבערצייגונג, אז דער מערדער האט דאס אויסגעטראכט בכדי צו פערלייכטערען זיך די שטראף, אין דער אמת'ן איז ער בעגאנגען דעם מארד בכדי נישט צו דערלאזען דערצו, אז זיין ברו־דער זאל חתונה האבען און ירשענען זיין טייל ערד, וועלכע ס'האט זיי איבערגעלאזען דער פאטער.

די פערשאלטענע ירושה

(52 גרויסער ראמאן פון ליידענשאפט ליבע און פערברעכען,

מאקס, מאריץ און שמיגעלסקי זענען אוועק מיט'ן קעלער און ארונטערגענומען דעם שלאס פון דער הילצערנער פערצוימונג.

שמיגעלסקי איז ארויף מיט'ן לייטער, און פער־מאכט הינטער זיך דעם אריינגאנג.

דורך דער פערצוימונג האבען מערי און דזשעי־קאבס געזעהן די פייערדיגע קלאמערן פון צוויי לאמ־טערנס, מיט דער הילף פון וועלכע די צוויי בריד־דער־לעך האבען געזוכט דעם צוגאנג אינ'ם גאראז פונ'ם „גוטערמאן־הויז".

אין א ווײלע שפעטער איז פערשוואונדען גע־ווארען דער שיין פון די לאמטערנס צוזאמען מיט די שטימען.

דזשעיקאבס האט ארויסגעמורמעלט:

— היינט ביינאכט וועט שוין נעהמען א סוף צו אלץ!....

און — דאס משוגענע געלעכטער פון גוטער־מאנען האט זיך איבערגעריסען און פערשטומט געווארען.

קאפיטעל זיבען-און-צוואנציג

לעאן אינ'ם „גוטערמאן-הויז"

לעאן האט זיך אביסעל בערוהיגט.

מיט א שטארקע אנשטרענגונג פון ווילען האט ער זיך גענומען אין די הענד, און אנגעהויבען גע־לאסענער צו טראכטען.

ער האט א סך געטראכט וועגען דעם „גוטער־מאן־הויז", און וועגען גוטערמאנס טעאריעס.

די „דריי מאלפעס" האבען, פידוע, געקויפט א קליי ןגעוועלבעל נעבען דעם „גוטערמאן־הויז"...

צו וואס האבען זיי עס געטון?

דער געדאנק לעאנס האט זיך תמיד געדרעהט ארום דעם פאקט, און ער האט זיך געמיהט צו געפינען עפעס א שייכות צו דעם אלגעמיינעם ענין.

ער האט פינסטער א שמייכעל געטון. דער־מאהנענדיג זיך אין דעם, אז ער האט געדונגען א דירה אינ'ם „גוטערמאן־הויז" דערפאר טאקע, ווייל די אפמאנס האבען געקויפט דאס געוועלבעל בשכנות פונ'ם הויז....

ער האט אבער קיין איינמאל נאך נישט געגעב טיגט אין דער געדונגענער דירה.

די שליסלען פון איהר האט ער געהאט מיט זיך צוזאמען מיט דעם שליסעל פונ'ם בראנזע־נעם טויער.

גוטערמאן האט איהם בשעתו געהאט געגעבען דעם דאזיגען טויער־שליסעל, מחמת די דינערשאפט פונ'ם גאנצען הויז איז אוועק, און ס'איז בכלל נישט געווען וועמען צו עפענען דאס טויער.

איבערקלעהרענדיג דאס אלץ און זיצענדיג אין זיין פאטעל אין דער אייגענער וואוינונג זיינער, האט ער אנגענומען אנ'אנדערען בעשלוס.

א סך צייט האט ער אוועקגעפטרט בחנם.

דאס פערשווינדען פון מעריין די נישט־געלונגענע אדורכגעפיהרטע רעוויזיע האבען איינגעצען בטל־געמאכט זיינע כוחות.

איצט אבער איז די פערגליוערונג פון איהם אוועק.

איצט, האט ער געפיהלט, טאר ער נישט זיצען מיט פערלייגטע הענד.

ער האט געדארפט עפעס אונטערנעהמען.

ער איז אויפגעשפרונגען פון פאטעל, און איז ארויסגעלאפען אין גאס.

קיין טאקסובקע איז אין דער נאהענט נישט געווען.

ער האט, אלזא, געמוזט זיך לאזען געהן צו־פוס, און ביז ער איז צוגעקומען צום „גוטערמאן־הויז" איז שוין געווע ןאיינס א זייגער.

דאס „גוטערמאן־הויז" האט געשוויגען.

טרויעריג האט א סקריפע־געטון דאס בראנזענע טויער, און ער איז אריין אינעווייניג — אינ'ם ליי־דיגען, שווייגענדיגען בנין.

מיט דער הילף פון א טאשען־לעמפעל האט ער געפונען די ווינדע, און איז ארויף אויבען.

לעאן האט זיך געוואלט זעהן מיט גוטערמאנען, און צורעדען איהם, ער זאל תיכף זיך פעראינטערע־סירען מיט די קעלערען פון זיין געביידע.

זעלבסטפערשטענדליך, אז גוטערמאן וועט זיך פאלגען, און וועט איהם בייהילפיג זיין: יענעמס פיזישער כוח, די ענטשלאסענקייט זיינע און דרייסט קייט האבען אין דעם פאל געקאנט גרויסען נוצען ברענגען.

חוץ מזה האט דאך גוטערמאן געהאט א רע־וואלווער און דאס וואלט אוודאי געניצט זיך פאר דער זאך.

ארויסגעהענדיג פון דער ווינדע האט זיך לעאן געלאזט תיכף־געהן צו גוטערמאנס וואוינונג.

די טיר איז געווען פערמאכט.

— גוטערמאן! הער גוטערמאן!... שטעהט אויף!... דאס בין איך, שטיינמאן! — האט לעאן אויסגערופען.

קיין ענטפער האט זיך נישט בעקומען.

דאן האט ער א שטארקען שטויס געטון די טיר מיט א פוס און זי האט זיך געעפענט.

ער האט ארומגעזוכט אינ'ם שלאף־צימער.

צי האט זיך גוטערמאן געלייגט שלאפען אין דער נאכט איז שווער געווען צו זאגען, ווייל אין דער גאנצער דירה האט געהערשט א געוואלדיגע אונארדנונג.

אין משך פון עטליכע טעג זענען די צימערען לחלוטין נישט צוגערוימט געווארען.

לעאן איז ארומגעגאנגען אין אלע צימערען, און גערופען גוטערמאנען.

דאס איז אבער געווען אנ'אומזיסטע ארבייט: דער בעלעבאס פונ'ם "גוטערמאן־הויז" איז פער שוואונדען געווארען.

לעאן האט זיך אנגעהויבען צו בעאונרוהיגען. איהם האט ארומגעכאפט דאס פארגעפיהל פון דער געשעהענער קאטאסטראפע.

נאך א לאנגען נערוועזען ארומזוכען האט ער גוטערמאנען געפונען אויפ'ן דאך.

ער איז געלעגען מיט'ן קאפ אראפ, און די הענט זיינע זענען געווען קאלט פערפרוירען.

לעאן האט זיך שנעל ארונטערגעלאזט אויף די קניע:

גוטערמאן איז דערהרגעט געוו... דורך א שאס אין הארצען.

דער טויט, ווייזט אויס, איז געווען א מאמענ־טאלער.

— ארויסרופען פאליציי?!..

אנ'אינערליכע שטים האט אבער אוועקגעשרי־בען פון איהם דעם דאזיגען געפעהרליכען געדאנק:

— צי איז דא איצט צייט דערויף?.. ווער האט איהם דערהרגעט?... צי האבען די מערדער בעוויזען צו ענטלויפען דא פון דער הויכבניש אין זייער גע־הימער בעהעלטעניש אריין?.. גיכער!.. גיכער! גיכער!..

(פארזעצונג קומט)

מיניאטור-טעאטער „KAMELEON"

40 SIENKIEWICZA 40

אונטער דער לייטונג פון ליטעראַרישען קינסטלער

JAN ZANDMER.

טעגליך 2 פאָרשטעלונגען 7.45 און 9.45

שבת, זונטאָג און יו״ט 3 פאָרשט. 5.45, 7.45, 9.45

הײנט גרויסע פּאַסצינירענדע רעווי-פּרעמיערע א. נ.

„אלעס דרעהט זיך"

אין 2 טיילען 16 בילדער פון העמאר, טאם, בום א.א. — עס נעהמען אנטייל: E. Waczyńska, J. Leonowicz, B. Orliński

W. Modrzeński, Z Suwalski, J. Chojnacka דאָס באַלעט-פּאָרל Dubrowska — Tawrydzki ווי אויך 6 רעווי-גירלס.

אייגענע דעקאָראַציעס, קאָסטיומען און פּראַכטיגע ליכטט-עפעקטען — רעזשי: B. Orliński קאָנפערענסיער: J. Chojnacka — באַלעט-מייס-

טער: J. Tawrydzki דעקאָראַציעס: Wł. Nowakowski מוזיק. לייטונג C. Kantor — פּרייזען פון די פּלעצער פון 1.30 זל.—3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפּעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויסערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א מעסער-קאָן און עס פאַלט אַריין אין דעם כיס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעל גומענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דײַטשען פּראָפעסאָר-דאָקטאָר בראַכגרעזינג בעוויזען זיכער דעם א ווערטען און געפעהרליכסטען

בראָך. אויך פאַר הויקערס ליימונגען מיט הייל-גאַרסעטען און אפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פּלאַט-פיס ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אַדערן.

עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

.Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשײַנען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד״ר בּאַראַנטש, פּראָפ. ד״ר י. מאַרישלער, פּראָפ. ד״ר בר. קיפּלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע. מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע

דאַנקזאָגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאַנק דעם הערן ד״ר. י. ראַפּאַפּאָרט, ספּעצ. פאַר בראָך, וועלכער נעמט אָן אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 טעל 177-22 פראָנט פּאַרטער פאַר זײַן געוויסענהאַפטע: פּערלעגען מיר א גומענעם הייל-באַנדאַזש לויט זײַן מעטאָדע, האָב געליטען אויף ברוך 20 יאָהר און א דאַנק איהם בין איך היינט געראַטעוועט אזוי, אז כ׳קען איהם יעדען אַנציגען היים עמפּפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

א שטוב מיט א קוך

(מיט א באַלקאָן, זוניג) צו פּערמיטען.

צו טרעפען אין די שעה׳ן פון 6 – 8 אין אָוונט כלאָדנאַ 18, 1-טער שטאָק.

א זוניגע וואוינונג צו פּערמיטען

פון 3 צימער מיט קוך מיט אלע בעקוועהמ-ליכקייטען, א ליכטיגער קאָרידאָר אין געגענד פון אלע 1-טער מײַ ביז צעגעלניאַנאַ. צו ערפאַהרען זשעראָמסקיעגאָ 1a (פּאַנסקאַ) אויפ׳ן פּלאַץ.

דער ה׳ גנב

וועלכער האָט דעם 22 ד. מ. אַוועקגעגנב׳עט

2 דאַמען-פּאַלטענס און א קאָסטיום

ווערט געבעטען אָבצוגעבען די געגנב׳עטע זאַכען געגען בעלוינונג פון 100 זל.

דיסקרעציע גאַראַנטירט. צו ווענדען זיך טעלעפאָניש 49-164 אָדער 75-166. 9649

קלאַנג-פילם-טעאַטער „MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178.

פון דינסטאָג דעם 21-טן ביז מאָנטאָג דעם 27-טן אָקטאָבער 1930

גרויסער קלאַנג-פילם פון אייראָפּ. פּראָדוקציע!

רייז פון אייראָפּא

אין די הויפּטראָלען:

אונזער בירגער **IGO SYM**

LILJANA HARVEY, HARRY HALM

אויסערן פּראָגראַם: רעוועלאַציאָנס-קלאַנג-צוגאַבע

אָנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאָג און יום-טוב 3.30 נ״מ

נעכסט. פּראָגראַם: „ניו-יאָרק בײַנאַכט"

קינא-טעאַטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הײַנט און פאָלגענדע טעג!

גרויס מייסטערווערק פון דער פּוילישער פּראָדוקציע, לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג פון M. Srokowski א. נ.:

קולט פון קערפּער

מעכטיגע דראַמע, קאַמף פון צוויי הארציגע פריינד. געשיכטע פון אַלמעכטיגער ליבע, וואָס צושמעטערט אַלע שטערונגען

אין די הויפּטראָלען:

MICHAŁ VARKONYI

Agnes Petersen-Mozżuchinowa.

פערשטאַרקטער אָרקעסטער.

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

ווענעריש קליניק כירורגישע „SANATO"

אַגראַדאָוואַ 10 טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאַס

ערצטליכע אויפזיכט

איבער דער מוטער און קינד.

פּרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

כירורגישע אָפּטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאַנטאָר

עמפּפאַנגס-שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

2 יונגעלײַט

קענען בעקומען אַן אָרט צו שלאָפען, הויך לופטיג ביי אַן אַנשטענדי-גער פאַמיליע פאַר 15 זל. א מאָנאַט. צו ערפאַהרען ביי יחזקאל גוטפריינד נאַרוטאָוויטשאַ 50.

א שביידעריי צו וואַרשט

ווערט פון זאָפאָרט גע-זוכט. צו ווענדען זיך זגערזשער 5, אין וואַרט-שטאַפּ-געוועלב. 9048

א פּריווילעגיע

מיט א 6-קלאַס. בילדונג זוכט אַקאַנדיציע

אָפּפערטען אונטער „E.W." אין אַדמ. 9049

קראַפט-שפּולעריין

ווערט זאָפאָרט געזוכט ביי פּשעשטעלעניק פּיעטריקאָווער 17.

א לאָקאַל

בעשטעהענד פון א גע-וועלב מיט 2 צימער און קוך מיט אלע בעקוועמ-ליכקייטען און קעלערס פון זאָפאָרט צו פּערמיטען אייגנצעהייט. טעל. 188-99

Dr. med.

A. Landkof

פּאָלודניאָוואַ 15

טעל. 138-34

אינערליכע און קינדער קראַנקהייטען

צוריקגעקערט

נעמט אָן פון 2-3 און 7-8 אָוו.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאָלאָג אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפאָן 72–134

נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ. און פון $7^1/_2$–9 אָוונד.

DR. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 151·78

צוריקגעקעהרט

הויט און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסט. נעמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. N. HALTRECHT

הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פּיעטרקאָווער 10

פון 8 ביז 3 נאָכמ. און פון 8 ביז 9 אָוונד

זונטאָג פון 9 ביז 1. פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקה׳

NAWROT 8, tel. 2,19-90

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 12–1 און פון 4–7 אָוונד.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעציעל פאַר לונגען- און הארץ-קראַנקהייטן בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון נעהמט אָן אין דערהיים פון 3–5.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיאַ 5, טעל. 40-159

נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.

זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמ.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.

J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער איינגענע פּראָטעזאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: קלאַרקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע רעמעסען א. א. וו. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ.

DR. MED.

H. LUBICZ

ספּ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.

נעהמט ווידער אָן

אויף צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-141

עמפּפאַנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג און יו״ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

Dr. med.

B. Robinson

פּיעטרקאָווער 10, טעל. 86-131

צוריקגעקעהרט

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאַר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה

9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 81-127.

עמפּפאַנגט פון 12–2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

Dr. med.

M. Kersznɘr

קינדער-קראַנקהייטען

זשעלאַזנאַ 16 טעל. 96-151

שפּרעכשטונדען פון 1–3 און פון 5—6

אין דער לעטשניצע בושעזשינער 11 פון 11–1 נאָכמ

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 87-126

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוועכע. אלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען

נעמט אָן פון 8 – 2 נאָרמ. און פון 6 – 9 אָוונד

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בושעזשינער 11, טעלעפאָן 3763

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר איטיך נאָז, האַלז, אויערן ק׳	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד״ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 $4^1/_2$-5
ד״ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד״ר ביבערגאַל הויט און וענער. קר. $11^1/_2$—	$12^1/_2$—
ד״ר שפּירגעלד נערווען און גמטגיגע קר.	1—2
ד״ר נאַלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד״ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—5
ד״ר שמערלאָווסקי פרויען- און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. וו.: פּאָקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַל. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אַפּעראַצ. אויף פערלאַנג וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנגענומען אלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמע און בלוט

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאַושינסקי-סטאַראָפּאָלסקאַ

צאָהן-אַרצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציין, קאָראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

Dr. MAZUR

צוריקגעקעהרט

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדסקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

– בעזונדערער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט אַפּטראָגען אַהיים; אויף דער פּראָווינץ 6—7 זל. א חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר׳ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און בייַנאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 ... 60— ... 4
... בנק׳ן טעקסט—12 ... 18— ... 8
... דער עטאַט 50 פּראָצ. טייערע. אויסל. 100 פּראָצ. טייערע. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. [illegible]